

Харківський інститут соціальних досліджень

**Міліція Львівщини
очима громадян та
працівників ОВС:
результати
соціологічного
дослідження**

Виконано в рамках експерименту з реформування міліції Львівщини

Львів – Київ – Харків, 2014

Зміст

ВСТУП.....	3
МЕТОДОЛОГІЯ.....	3
ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СУКУПНОСТІ.....	3
КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ.....	5
1. ДОВІРА ДО МІЛІЦІЇ.....	
2. ПОШИРЕНІСТЬ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ПОЧУТТЯ БЕЗПЕКИ.....	16
3. КОНТАКТИ З МІЛІЦІЄЮ ТА ЗАДОВОЛЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ.....	32
4. ГОТОВНІСТЬ ДОПОМАГАТИ МІЛІЦІЇ.....	39
5. НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОЇ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ МІЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ.....	46
6. УМОВИ ПРАЦІ СПІВРОБІТНИКІВ МІЛІЦІЇ.....	67

Авторський колектив:

Д. О. Кобзін, загальна редакція; М. О. Колоколова; С. В. Щербань; Р. В. Шейко; К. В. Коренева (польові роботи).

Авторський колектив також висловлює подяку пані Мар'яні Малачівській та пану Юрію Гладуну - за допомогу у розробці інструментарію, пану Роману Баховському - за організацію опитування працівників міліції у Львівській області, пану Євгену Захарову - за постійну всебічну підтримку у проведенні дослідження.

ВСТУП

Одним із перших кроків експерименту з реформування органів внутрішніх справ у Львівській області стало соціологічне дослідження щодо діяльності міліції, напрямків її реформування та криміногенної ситуації в регіоні. Результати дослідження дозволять усебічно розглянути виклики, що постають перед ОВС, та максимально врахувати думку пересічних громадян, які й є клієнтами послуг правоохоронців.

Дослідження проводилось Харківським інститутом соціальних досліджень за підтримки Харківської правозахисної групи. Водночас до планування дослідження, розробки інструментарію долучились як представники МВС України у Львівській області, так і громадські діячі Львівщини.

МЕТОДОЛОГІЯ:

Дослідження було спрямоване на вирішення таких завдань:

- надати МВС України чітке уявлення про те, як населення Львова та Львівської області сприймає міліцію, яким є рівень довіри до неї;
- визначити, які напрямки реформування міліції населення вважає першочерговими, що потрібно зробити для посилення взаємодії міліції з населенням;
- продовжити тестування доповнень до чинної системи оцінювання рівня злочинності і діяльності міліції, щоб зробити її більш об'єктивною;

Для досягнення поставлених завдань протягом вересня-жовтня було проведено соціологічне опитування 2100 респондентів (1600 респондентів у місті Львові та Львівській області та 500 працівників міліції) відповідно до спеціально розрахованої вибірки. Дослідження проводилося методом особистого (face-to-face) інтерв'ю.

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СУКУПНОСТІ

Опитування жителів Львівської області

Обсяг вибіркової сукупності становить 1600 респондентів — жителів Львівської області старше 16 років. Вибірка кластерна комбінована — імовірнісна на першому (відбір населених пунктів) і другому (відбір початкових точок для маршрутного опитування) шаблях і квотна на третьому шаблі — етапі відбору респондентів.

Опитування проводилося за маршрутною вибіркою за місцем проживання респондентів. На першому етапі вибірка була пропорційно стратифікована за типами населених пунктів (міста та смт, села) і адміністративними районами обласного центру, після чого було проведено рандомізований відбір кластерів (населених пунктів) для опитування. На другому етапі випадковим чином було відібрано адреси, які були початковими точками маршрутів для проведення опитування. На останньому етапі організації вибірки (відбір респондентів

у домогосподарствах) використовувався квотний відбір респондентів за заданими соціально-демографічними характеристиками (стать, вікова група).

Статистичні помилки з імовірністю 95 % не перевищують:

- 2,5 % для показників, близьких до 50 %;
- 2,1 % для показників, близьких до 25 % чи 75 %;
- 1,5 % для показників, близьких до 10 % чи 90 %;
- 1,1 % для показників, близьких до 5 % чи 95 %;
- 0,5 % для показників, близьких до 1 % чи 99 %.¹

Параметри вибіркової сукупності загалом відображають модель генеральної сукупності і відповідають вимогам репрезентативності, що дозволяє поширити висновки дослідження на всіх жителів Львівської області старше 16 років.

Опитування працівників правоохоронних органів Львівської області

Обсяг вибіркової сукупності становить 500 респондентів — працівників ГУМВС України у Львівській області та підпорядкованих йому підрозділів.

Вибірка імовірнісна стратифікована за ознакою **структура ГУМВС** (апарат управління та підрозділи, підпорядковані ГУМВС, Львівське міське управління, міськрайоргани). У вибірці представлені всі головні структурні підрозділи ГУМВС, Львівського міського управління, всі міські й районні відділи. Відбір респондентів на останньому щаблі проводився зі збереженням квот за ознакою **вислуга** (до 1 року, 1-3 років, 3-10 років, 10-15 років, 15-20 років, понад 20 років).

Статистичні помилки з імовірністю 95 % не перевищують:

- 4,2 % для показників, близьких до 50 %;
- 3,7 % для показників, близьких до 25 % чи 75 %;
- 2,5 % для показників, близьких до 10 % чи 90 %;
- 1,9 % для показників, близьких до 5 % чи 95 %;
- 0,8 % для показників, близьких до 1 % чи 99 %.

Параметри вибіркової сукупності загалом відображають модель генеральної сукупності і відповідають вимогам репрезентативності, що дозволяє поширити висновки дослідження на всіх працівників правоохоронних органів Львівської області.

---

¹ Статистичні помилки без урахування дизайн-ефекту вибірки.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ:

- Рівень довіри громадян до міліції суттєво зменшився порівняно з 2012 роком. Кількість тих, хто «не довіряє міліції» зросла з 58,5 % до 70,8 %. До того ж третина опитаних (33,6 %) виявляє крайній ступінь недовіри. Дослідження показало, що рівень довіри певним чином залежить від досвіду спілкування з працівниками міліції та від джерел інформації про міліцію, які використовує респондент.
- За останній рік кожен п'ятий (20,3 %) мешканець м. Львова та Львівської області мав досвід спілкування з міліцією. Найчастіше причинами такого контактування були: оформлення документів, повідомлення про злочин, надання свідчень та зупинка міліцією на вулиці.
- Респонденти відзначають поширеність усіх запропонованих в анкеті видів правопорушень. Водночас до найбільш поширених належать «перевищення швидкості автотранспортом», «правопорушення, скоєні в нетверезому стані», «керування транспортом у нетверезому стані», «хуліганство» та «порушення тиші у вечірній час». Ті ж самі злочини та правопорушення відзначають і працівники міліції, але вказують на їх більшу поширеність. Слід також зазначити, що практично чверть опитаних серед населення та 36,5 % працівників міліції відзначила поширеність незаконних насильницьких дій працівників міліції. Також цікавим є той факт, що 63,7 % міліціонерів вказали на поширеність корупції в міліції (45,3 % серед населення відзначили цю проблему).
- Рівень побоювань громадян помірно високий і суттєво зростає, коли вони залишають звичне оточення (свій будинок, квартиру, подвір'я). Кожен четвертий опитаний відчуває небезпеку, виїжджаючи за межі району проживання. Також можна відзначити суттєве зростання відчуття небезпеки у вечірній час. Особливо це помітно серед мешканців міста Львова, серед яких кожен п'ятий відчуває небезпеку у вечірній час (17.00–22.00), після 22.00 — практично кожен другий (48,2 %).
- Слід зазначити, що страх стати жертвою злочину є значним — так, 60,0 % опитаних побоюються стати жертвою будь-якого злочину взагалі. Серед факторів, що викликають побоювання й занепокоєння в громадян, найпоширенішими є найбільш видимі, пов'язані з порядком на вулицях — стати жертвою ДТП, насильства з боку незнайомих людей, пограбування на вулиці.
- Більшість опитаних вважають рівень злочинності незмінним протягом останнього року. На це вказали 74,5 % опитаних. Але 14,3 % відзначають зростання рівня небезпеки і кожний десятий — зниження.

- Оцінюючи те, як поведуться працівники міліції в ході спілкування з громадянами, більшість респондентів відповіли, що правоохоронці уважно вислухали їх (63,5 % — відповіді «повністю згодні» та «радше згодні») і поставилися з повагою (58,8 %). Водночас лише близько половини респондентів зазначили, що працівники міліції діяли оперативно (39 %) та пояснювали громадянам, що саме вони роблять і чому (50,5 %). Крім того, приблизно кожному шостому респонденту (15,8 %) міліціонери натякнули, що він повинен дати гроші чи подарунок. Дослідження також виявило, що мешканці Львівської області оцінюють роботу міліції нижче, ніж мешканці м. Львів.
- Оцінити роботу різних служб міліції змогли трохи більше половини респондентів. В оцінках усіх без винятку правоохоронних служб відсоток незадоволених їхньою роботою виявився вдвічі (а то й утричі) більшим, ніж задоволених. Відповідно до результатів дослідження, рівень обізнаності про роботу органів міліції у Львові є значно вищим, ніж у Львівській області. Звісно, працівники міліції вище оцінюють роботу різних підрозділів. Так, найбільше задоволення викликає робота чергових частин (20,5 % — населення; 69,2 % — міліція). Найбільше незадоволені роботою ДАІ (41,8 % — населення, 62,6 % — міліція) та дільничних інспекторів (40,0 % — населення, 42,5 % — міліція).
- Дослідження дало змогу засвідчити, що задоволеність діяльністю тих чи інших служб міліції впливає на готовність громадян допомагати правоохоронцям у разі потреби. Так, серед тих, хто задоволений роботою міліції, готових допомагати їй приблизно вдвічі більше, ніж серед тих, хто нею незадоволений.
- Результати опитування показали, що загалом населення Львова та Львівської області підтримує ідею реформування органів внутрішніх справ. Так, 88,7 % опитаних зазначили, що це «дуже актуально» або «радше актуально, ніж не актуально». Ця думка практично збігається з думкою опитаних працівників міліції, серед яких 91,4 % вважають реформи актуальними. Разом з тим серед міліціонерів у 2 рази більше тих, хто вважає зміни радше або взагалі не актуальними (10,6 %), ніж серед населення (5,2 %).
- Реформування органів внутрішніх справ вважають актуальним («дуже актуально» та «радше актуально, ніж не актуально») переважна більшість жителів усіх районів Львівської області, але найбільша підтримка є у Стрийському (98 %), Жидачівському (97,7 %) та Самбірському (94 %) районах. Найменше підтримують реформування ОВС жителі Бродівського (75 %), Золочівського (77,8 %), Перемишлянського (78,6 %) та Городоцького (81,4 %) районів.

- Серед низки запропонованих до впровадження у діяльність міліції конкретних змін найбільшу підтримку від населення отримали такі нововведення, як більш оперативне реагування міліції на звернення громадян (80,3 % опитаних повністю згодні із цим); перетворення міліції з карального органу на сервісний, який обслуговує інтереси громадян (76,6 %); покращення ставлення працівників міліції до людей, рівня їх толерантності та культури під час спілкування з громадянами (76,5 %); оновлення складу міліції (74,6 %); збільшення відповідальності міліціонера за порушення (74,1 %). Найменше погоджувалися з такими змінами, як перейменування міліції у поліцію (20,6 %), зменшення обсягу повноважень міліції (19,6 %), збільшення обсягу повноважень міліції (16,1 %).
- Що стосується думки самих міліціонерів, то вона щодо низки запитань є кардинально протилежною думці населення. Більшість опитаних працівників ОВС вбачають реформування міліції передусім у тому, щоби були покращені умови їхньої праці. Так, 96,3 % опитаних вважають, що міліціонери повинні мати більш значущі соціальні гарантії; 95,9 % міліціонерів зазначили, що треба покращити екіпірування та забезпечення; 93,7 % вказали, що заробітна платня працівника міліції повинна бути збільшена до середньої заробітної платні працівника поліції європейських країн. Разом з тим дуже мало тих, хто повністю згоден, що треба зменшувати обсяг повноважень міліції (5,1 %) та й узагалі зменшувати кількість працівників міліції.
- У результаті аналізу існуючих уявлень щодо працівників міліції було виявлено, що найбільше населення Львова та Львівської області погоджується з тим, що працівників міліції підтримує місцева влада (68,2 %), підтримує державна влада (64,8 %) та працівники міліції працюють разом з місцевою владою (59,7 %). При цьому те, що міліціонерів підтримує місцева громада, відзначили лише 24,1 % опитаних. Найменше респонденти погоджувалися з твердженнями, що міліціонери поважають права людини (23,6 %); виконують свої обов'язки чесно та в повному обсязі (20,4 %); добре ставляться до потерпілих (19,6 %) та не підтримують корупцію (8,2 %).
- Працівники міліції, навпаки, висловили найбільшу згоду щодо вищеназваних характеристик. Так, 83,7 % опитаних відповіли, що повністю або радше згодні з тим, що працівники міліції добре ставляться до потерпілих; так само 83,7 % зазначили, що вони поважають права людини; 71,8 % відзначили, що міліціонери виконують свої обов'язки чесно та в повному обсязі.
- Щодо впровадження змін у взаємодії з населенням у діяльності правоохоронних органів більшість опитаних вважають, що місцева міліція повинна бути орієнтованою на потреби громади (83,5 %

повністю із цим згодні); 80,3 % респондентів зазначили, що місцева міліція повинна не менше ніж 1 раз на рік звітувати перед громадою; ще 70,8 % людей заявили, що місцева міліція повинна оцінюватися громадою (70,8 %). Разом з тим, тільки 31,5 % населення готові фінансувати місцеву міліцію за місцеві податки.

- Самі працівники міліції меншою мірою згодні із запропонованими твердженнями. Так, повністю згодні з тим, що місцева міліція повинна бути орієнтованою на потреби громади, трохи більше половини опитаних (56,9 %). Ще половина міліціонерів (52,7 %) зазначили, що місцева міліція повинна не менше ніж 1 раз на рік звітувати перед громадою. При цьому думка працівників ОВС про те, що місцева міліція повинна фінансуватися з місцевих податків, майже збігається з думкою населення: 38,6 % опитаних повністю із цим згодні.
- Найбільш доцільною моделлю підпорядкування, на думку більшості опитаних, є така модель, коли місцева міліція має подвійне підпорядкування (з одних питань — місцевим органам влади, з інших — МВС України) (54,3 %). Разом з тим майже кожен четвертий респондент зазначив, що місцева міліція повинна підпорядковуватися тільки місцевим органам влади (23,9 %).
- На думку населення, громада має обирати передусім дільничних (51,6 %) та начальників управління, відділу міліції (46,7 %). Думка міліції лише частково збігається з думкою населення в цьому питанні. Так, трохи більше половини опитаних міліціонерів (51,2 %) вважають, що громада повинна обирати начальника управління, відділу міліції. Вже менше згоди спостерігається щодо обрання керівників служб (23,7 %), заступників начальників управління міліції (18,8 %) та дільничних (14,7 %). Удвічі більше міліціонерів (30,2 %), ніж опитаних громадян (15,2 %), зазначили, що громада взагалі не повинна обирати працівників міліції.
- Щодо тих підрозділів ОВС, які мають увійти до складу місцевої міліції, то такими, на думку населення, мають бути більшою мірою дільничні інспектори міліції (74,5 % опитаних). Майже кожен другий респондент також зазначав патрульно-постові підрозділи (47,6 %). Менше за все називали слідчі підрозділи — 29,5 % опитаних. У відповідях на запитання про те, які саме підрозділи міліції повинні увійти до складу місцевої міліції, думка населення та міліції збіглася тільки щодо дільничних. Близько 75 % респондентів обох груп підтримало цю ідею. 73,1 % працівників міліції також вважають, що до складу місцевої міліції повинні увійти патрульно-постові підрозділи. Близько половини працівників міліції також зазначили, що ДАІ повинне бути у складі місцевої міліції. Цю ідею підтримало 33,1 % населення.

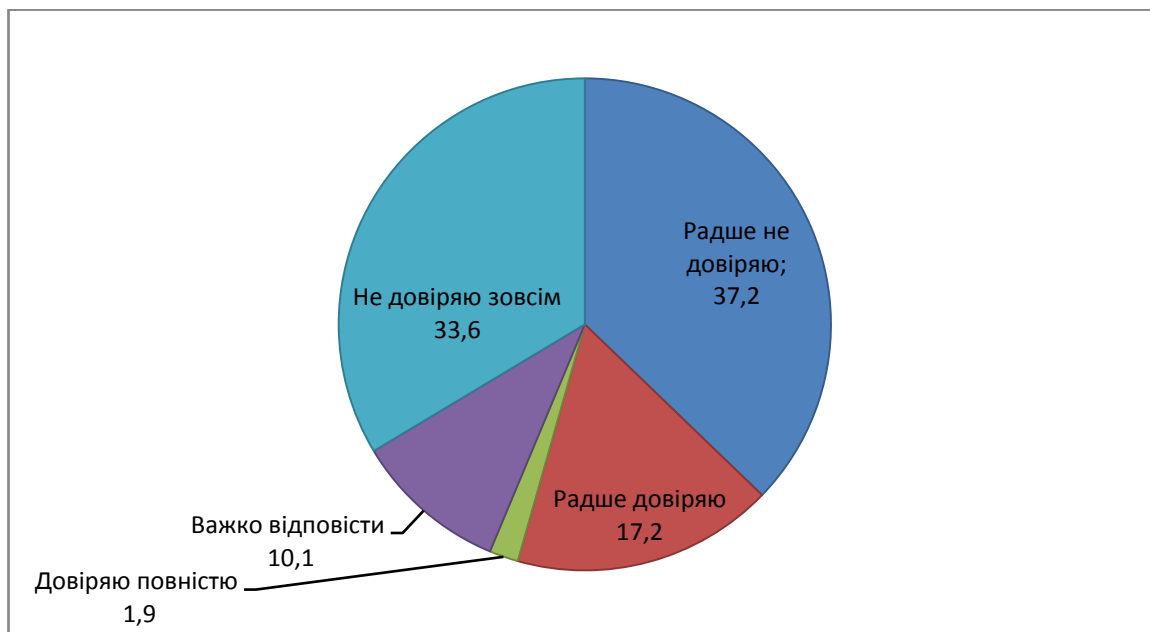
- Відповіді на запитання щодо форм, у яких повинен втілюватись контроль громади над міліцією, засвідчують, що це мають бути регулярні звіти про діяльність (населення — 73,0 %, міліція — 44,1 %). Ще більш значущою для міліціонерів є оцінка діяльності за допомогою опитувань населення (45,1 %). Для населення значущими формами контролю є участь громадськості у розслідуваннях скарг на працівників міліції (39,0 %) та можливість моніторингу відділень міліції (37,0 %). Слід особливо відзначити, що серед працівників міліції більше таких, які вважають, що громадськість повинна брати участь у призначеннях на певні посади в міліції (36,5 %), ніж серед населення (25,0 %).
- Важливим є той факт, що самі міліціонери підтримують усі методи оцінювання їхньої діяльності — як внутрішні, так і зовнішні. Використання результатів опитування працівників міліції щодо рівня роботи керівництва та працівників органів внутрішніх справ, у яких вони працюють, підтримало загалом 85 % респондентів (відповіді «повністю згодний» і «радше згодний»), оцінку міліції населенням — 79 %, а використання статистичних даних щодо роботи за різними сферами — 73 %.
- Найбільш важливою статистикою при оцінюванні своєї діяльності міліціонери вважають статистику щодо розкриття злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями (78 % — «дуже важливо»), корупційних злочинів (75 %), випадків торгівлі людьми (75 %), тяжких насильницьких злочинів (умисних вбивств, умисних тяжких тілесних ушкоджень, звалтувань) (74 %), розбійних випадків та грабежів (72 %). Також важливими, але меншою мірою, міліціонери назвали розкриття злочинів у сфері господарювання (48 % — «дуже важливо»), запобігання порушенням правил дорожнього руху (48 %), здійснення профілактичних заходів щодо неповнолітніх (46,5 %), здійснення індивідуально-профілактичних заходів щодо осіб, які перебувають на обліку в ОВС (39 %).
- Дослідження показало, що міліція та населення Львівщини мають потужний потенціал для співпраці, але дещо по-різному бачать форми взаємодії. Так, практично кожен опитаний працівник міліції (понад 95 %) вважає, що населення повинне виступати свідками, понятими; повідомляти про злочини, що готуються або скоєні, про підозрілих осіб або ситуації. Водночас серед громадян кількість охочих співпрацювати у такий спосіб нижча (готові бути свідком — 66,0 %, повідомити про злочин, що готується, — 70 %, скоєний — 78 %). Разом з тим, слід відзначити, що 41,0 % громадян висловили готовність допомогти затримати злочинця, а 29,0 % — патрулювати разом з міліцією.

- Окрему увагу було звернуто на оцінку працівниками міліції їхнього матеріально-технічного забезпечення, адже це одна із запорок успішної роботи органів правопорядку. Виявилося, що повною мірою міліція забезпечена лише табельною зброєю (65 % «добре» і 26 % — «задовільно»). Приблизно третина працівників львівської міліції зазначила, що не має доступу до спеціальних засобів захисту (35 %), необхідних баз даних (33 %), засобів зв'язку (31 %), спеціальних засобів активної оборони (30 %), службового приміщення (29 %). Ще гіршою є ситуація з можливістю використовувати службовий автотранспорт (38 % — «незадовільно»), залучати криміналістичні засоби для збору і аналізу доказів (41,4 %), замовити необхідну експертизу (47 %). Найбільш критичною є ситуація із забезпеченням міліції паливно-мастильними матеріалами (53 % — незадовільно) і оргтехнікою та канцтоварами (56 %).
- Окремим блоком дослідження стало вивчення думки працівників міліції щодо умов праці та задоволеності працею. Так, опитування показало, що переважно працівники міліції не вважають свою заробітну платню достатньою для підтримки нормального рівня життя (93,6 %). Суттєво менша частка опитаних вважає заробітну платню тією чи іншою мірою достатньою (6,1 %).
- Цікавим є також те, як працівники міліції оцінюють матеріальний стан своєї сім'ї. Найбільша частка серед опитаних (48,5 %) вказує, що на харчування їм вистачає, але придбання одягу чи взуття вже викликає труднощі. Ще 31,3 % зазначили, що в цілому на життя вистачає, але не на купівлю цінних речей (меблі, холодильник). Особливо прикрим є той факт, що 14,5 % опитаних відповіли, що ледве зволять кінці з кінцями, іноді їм не вистачає на харчування.
- Слід також відзначити, що значним демотивуючим фактором є те, що працівник міліції часто не знає, з яких статей нарахувань складається його платня. Таким чином, він не розуміє, скільки грошей йому повинні виплатити, наскільки його зарплатня залежить від того, як він буде працювати. Так, тільки 23,2 % працівників міліції вказали, що повністю знають структуру зарплати. Ще 46,0 % зазначили, що знають це частково. Однак слід зауважити, що 30,8 % узагалі не знають, чому саме таку зарплату було нараховано. Також із цього випливає той факт, що 38,5 % опитаних працівників узагалі не знають, чи в повному обсязі їм виплачується заробітна платня. Ще 30,1 % впевнені, що отримують її не в повному обсязі. Крім того, 13,2 % не знають, чи отримують вони компенсацію за понаднормову роботу, а 65,6 % упевнені, що не отримують. Усе це, безперечно, негативно впливає на мотивацію персоналу та його сумлінність під час виконання обов'язків.

- Для багатьох працівників міліції залишається актуальним ще одне болюче питання — житлове. Власне житло мають тільки 22 % опитаних, ще 13,1 % проживають із родичами та не потребують додаткового житла. З них 73,6 % отримали житло у спадок від родичів, а 14,6 % — придбали за допомогою родичів. Працівники міліції практично не мають можливості використати інші шляхи отримання житла — придбали власним коштом 5,1 %, у кредит — 2,9 %, отримали від МВС — 0,6 %.
- Зрозуміло, що невдоволеність умовами праці певної частини працівників міліції веде до планування звільнення з лав ОВС. Так, планує звільнитись з ОВС протягом найближчого року 11,2 %, а через 2-3 роки — 8,4 %. Не раніше ніж через 4 роки планують звільнитись ще 4,5 %. У цілому ж більшість опитаних працівників міліції (75,8 %) не мають планів щодо звільнення.

1. ДОВІРА ДО МІЛІЦІЇ

Одним із ключових завдань дослідження стало вивчення того, наскільки населення Львівщини довіряє сьогодні працівникам міліції. На жаль, результати виявилися невтішними — 70,8 % опитаних не довіряють міліції тією чи іншою мірою (37,2 % — радше не довіряю, 33,6 % — не довіряю зовсім). 19,1 % опитаних відповіли, що довіряють міліції, але тільки 1,9 % вказали, що довіряють цілком, більшість — радше довіряє, ніж ні (рис. 1).

**Рис. 1. Довіра населення до міліції Львівщини
(у % до тих, хто відповів)**

Як показало дослідження, довіра до міліції не залежить від того, має особа юридичну освіту чи ні. Але рівень довіри пропорційно залежить від рівня добробуту респондентів. Так, серед тих, хто ледве зводить кінці з кінцями, довіряють міліції лише 11,5 %, у той час як серед тих, у кого практично немає матеріальних труднощів, — 23,8 % (табл. 1).

Таблиця 1

**Аналіз довіри до міліції
залежно від матеріального стану респондента**

	Довіряю	Не довіряю
Ледве зводимо кінці з кінцями	11,5	50,9
На їжу вистачає	19,2	66,9
На життя вистачає	18,3	74,8
Матеріальних труднощів немає	23,8	69,3
Можемо дозволити усе	-	-
Відмова відповідати	10,6	70,2

Також довіра до міліції певним чином пов'язана з віком респондентів. Так, найбільше тих, що довіряють міліції, — серед наймолодших (16-19 років) — 33,7 % та найстарших респондентів (60 років та старших) — 22,5 % (табл. 2). При цьому частка тих, що не довіряють міліції, серед інших вікових груп впевнено перевищує 70 %.

Таблиця 2

Аналіз довіри до міліції залежно від віку респондентів

	Довіряю	Не довіряю
16-19 років	33,7	56,5
20-29 років	18,9	70,7
30-39 років	16,4	76,8
40-49 років	16,8	74,0
50-59 років	14,8	76,9
60 років та більше	22,5	62,8

Слід також зазначити, що серед людей, які мають низький освітній рівень, довіра до міліції значно вища (33,3 % — довіряють), ніж серед тих, хто отримав середню освіту (16,5 % — довіряють) та вищу (21,4 %) (табл. 3).

Таблиця 3

**Аналіз довіри до міліції
залежно від освіти респондентів**

	Довіряю	Не довіряю
Навчальна, неповна середня	33,3	45,3
Середня, середня спеціальна	16,5	73,0
Вища, неповна вища	21,4	70,5

Результати опитування демонструють також певний вплив досвіду спілкування респондентів на їхнє ставлення до міліції (табл. 4). Так, найбільше **не** довіряють міліції ті, хто перебував у міліції в якості підозрюваного (100 %), намагався повідомити про ДТП (85,8 %) та намагався повідомити про необхідність надання медичної допомоги (90,9 %). З іншого боку, більше за інших довіряють ті, кого запрошували до райвідділу (42,8 %), хто сам завітав до міліції, бо йому було потрібно оформити документи (26,8 %), і ті, хто звертався, щоб отримати допомогу та пораду (28,4 %).

Таблиця 4

**Аналіз довіри до міліції
залежно від досвіду спілкування з міліцією**

	Довіряю	Не довіряю
У якості жертви злочину	13,9	78,5
У якості підозрюваного	-	100
За потребою оформити документи	26,8	67,8
Повідомлення про ДТП	4,8	85,8
Повідомлення про необхідність надання медичної допомоги	9,1	90,9
Міліція зупинила на вулиці	13,0	77,7
Міліція приходила додому	17,9	74,3
Був у міліції та надавав свідчення	17,4	75,4
Запрошували до райвідділу	42,8	57,1
Повідомили про підозру	18,4	73,4
Звертався, щоб отримати допомогу та пораду	28,4	66,7
Контактів не було	19,1	69,8

Було проаналізовано залежність довіри до міліції від джерел, з яких респонденти отримують інформацію про її діяльність. Так, найбільша довіра спостерігається серед тих, хто має особистий досвід роботи в міліції (38,1 %); тих, хто отримує інформацію з радіо (26,3 %), Інтернету (23,1 %) та журналів, газет (22,5 %) (табл. 5). Водночас найбільше тих, хто не довіряє міліції, серед громадян, які використовують офіційну інформацію, надану органами правопорядку (80,3 %); мають особистий досвід спілкування (78,1 %); спостерігали за діями працівників без втручання (75,4 %), неформально спілкувались із працівниками міліції (75 %) та спираються на історії з життя знайомих та родичів (73,5 %).

Таблиця 5

**Аналіз довіри до міліції залежно від джерел
отримання інформації про діяльність міліції**

	Довіряю	Не довіряю
Особистий досвід звернення до міліції	17,4	78,1
Особисті спостереження за діями працівників міліції без прямого контакту	17,3	75,4
Особистий досвід роботи	38,1	52,4

в правоохоронних органах		
Історії з життя знайомих та родичів	17,8	73,5
Кінофільми, серіали про міліцію	20,0	70,8
Телепередачі на кримінальну тематику	19,7	69,8
Офіційна інформація, надана органами правопорядку	12,1	80,3
Неформальне спілкування з працівниками міліції	18,5	75,0
Новини в журналах та газетах	22,5	70,0
Новини по радіо	26,3	59,9
Новини в Інтернет	23,1	68,0
Новини по ТБ	19,3	69,3

2. ПОШИРЕНІСТЬ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ПОЧУТТЯ БЕЗПЕКИ

Вельми актуальними для дослідження були питання, пов'язані з оцінкою криміногенної ситуації. Саме ці питання можуть бути альтернативою існуючим показникам діяльності міліції і демонструвати, наскільки поширеними є ті чи інші правопорушення, та окреслювати побоювання стати жертвою злочину (табл. 6).

Таблиця 6

Поширеність правопорушень

№ з/п	Види правопорушень	Проблеми немає	Незначні	Серйозні	Дуже серйозні	Важко відповісти
1	Кишенькові крадіжки	40,8	29,8	11,6	3,1	14,6
2	Квартирні крадіжки	32,8	28,4	19,7	8,5	10,6
3	Крадіжки авто	42,7	17,8	12,4	2,8	24,3
4	Крадіжки з авто	36,1	18,2	14,1	3,3	28,3
5	Пограбування, розбійні напади	49,6	24,2	9,4	1,3	15,5
6	Злочини, пов'язані з наркотиками	41,3	18,1	12,6	8,3	19,9
7	Керування транспортом у нетверезому стані	15,4	29,2	27,5	14,5	13,4
8	Правопорушення в нетверезому стані	13,6	32,1	26,4	17,9	9,9
9	Порушення тиші у вечірній час	23,8	39,1	18,3	10,2	8,5
10	Хуліганство	23,2	36,9	23,7	8,1	8,1
11	Неліцензована торгівля	26,7	21,0	14,0	7,3	30,7
12	Перевищення швидкості керування автотранспортом	16,6	25,5	23,9	25,5	8,4
13	Корупція в міліції	17,1	14,5	19,7	11,1	37,5
14	Незаконні насильницькі дії працівників міліції	27,8	12,4	8,7	3,3	47,8

Усі запропоновані в дослідженні правопорушення турбують значну частину жителів Львова та області. Згідно з результатами опитування, до п'ятірки найбільш поширених увійшли: «перевищення швидкості керування автотранспортом» — 74,9 %; «правопорушення, скоєні в нетверезому стані» — 76,4 %, «керування транспортом у нетверезому

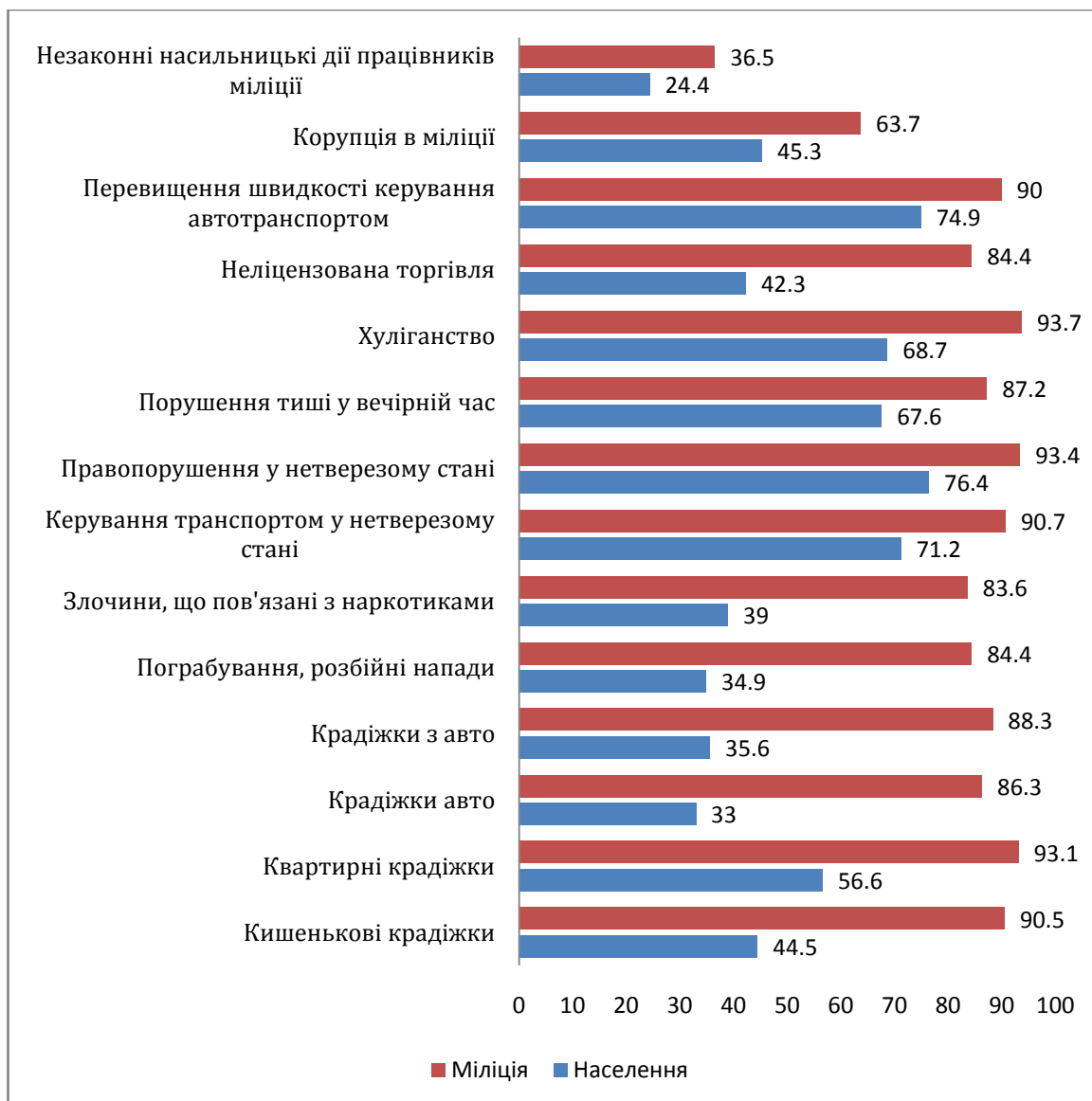

стані» — 71,2 %, «хуліганство» — 68,7 % та «порушення тиші у вечірній час» — 67,6 % (рис. 2). Незаконні насильницькі дії працівників міліції найменш поширені, але 24,4 % опитаних також назвали цей злочин, як такий, що існує.

Рис. 2. Поширеність правопорушень

Слід одразу зазначити, що для працівників міліції, які щодня стикаються з тими чи іншими злочинами по роботі, сприйняття їх поширеності є дещо іншим. Працівники міліції взагалі частіше відзначають, що злочини поширені. Так, практично всі опитані працівники вказали на поширеність хуліганства (93,7 %); правопорушень у нетверезому стані (93,4 %), керування транспортом у нетверезому стані (90,7 %), квартирних крадіжок (93,1 %) (рис. 3). Слід особливо відзначити, що опитані працівники міліції частіше, ніж населення, називають такі злочини, як «незаконні насильницькі дії працівників міліції» (36,5 %) та «корупція в міліції» — (63,7 %).

Рис. 3. Порівняння думки населення та міліції про поширеність правопорушень

Дослідження демонструє деякі відмінності у сприйнятті криміногенної ситуації у Львові та області (табл. 7). Так, на думку жителів області, найбільш поширеними злочинами є «керування в нетверезому стані» — 83,7%; «корупція в міліції» — 83,7%; «правопорушення, скоєні в нетверезому стані» — 87,2%; «хуліганство» — 78,2% та «неліцензована торгівля» — 76,0%. У свою чергу, львів'яни також найбільше занепокоєні поширенням правопорушень, скоєних у нетверезому стані, керуванням у нетверезому стані та хуліганством. Але вони частіше, ніж жителі області, відзначають такі правопорушення, як «перевищення швидкості» — 83,7% і «порушення тиші в нічний час» — 78,2%. У місті та області практично однаково відбувся розподіл відповідей щодо поширеності «пограбувань та розбійних нападів».

**Порівняння думки жителів Львова та області
про поширеність правопорушень**

Львів		Злочин	Львівська область	
Проблема відсутня	Проблема є		Проблема відсутня	Проблема є
25,8	67,0	Кишенькові крадіжки	25,8	67,8
21,5	68,9	Крадіжки з квартир	21,5	68,9
30,5	45,4	Крадіжки авто	30,5	45,4
22,1	52,8	Крадіжки речей з авто	22,1	52,8
40,1	48,3	Пограбування, розбійні напади	40,1	48,0
26,8	54,8	Злочини, пов'язані з наркотиками	26,8	54,8
10,3	83,7	Керування в нетверезому стані	10,3	83,7
9,5	87,2	Правопорушення, скоєні в нетверезому стані	9,5	87,2
20,5	76,0	Хуліганство	20,4	78,2
21,2	58,0	Неліцензована торгівля	20,5	76,0
13,2	83,7	Перевищення швидкості	21,2	58,0
10,1	67,4	Корупція в міліції	13,2	83,7
27,2	36,5	Незаконне насильство з боку працівників міліції	10,1	67,4
20,4	78,2	Порушення тиші у нічний час	27,2	35,9

Вивчення того, наскільки жителі різних районів Львівщини вважають поширеними ті чи інші злочини, показує, що серед найбільш поширених виділяються чотири — «порушення в стані алкогольного сп'яніння», «перевищення швидкості», «хуліганство» та «керування в нетверезому стані». Водночас слід відзначити, що серед районів області, де населення стурбоване одразу всіма переліченими видами правопорушень, відзначається Борислав. Також люди стурбовані декількома видами правопорушень у Миколаївському, Стрийському районах.

Важливим показником діяльності міліції є відчуття населенням своєї безпеки. Слід відзначити, що найбільше респондентів, які почуваються в небезпеці у своїй квартирі або будинку — в Бориславі (10,7%), Стрийському (16,8%) та Жовківському (19,05%) районах (табл. 8). У своєму під'їзді, подвір'ї та своєму районі найбільшу небезпеку відчувають жителі цих самих районів. Зовсім інша картина з відчуттям небезпеки в інших районах міста або області — разом з тим, що лідирує трійка перелічених вище районів, в інших також не менш, ніж кожен шостий відчуває загрозу. Також слід зазначити, що половина

жителів Жовківського району, третина Миколаївського, близько чверті Жидачівського та Пустомитівського та п'ята частина Яворівського почувуються в небезпеці у громадському транспорті.

Таблиця 8

Відчуття небезпеки жителями різних районів Львівщини

№ з/п	Район	Частка респондентів, що почувуються в небезпеці					
		1	2	3	4	5	6
1	Самбірський	6,0	7,0	7,0	7,0	8,0	3,7
2	Городоцький	1,4	1,4	7,1	12,9	7,1	6,9
3	Яворівський	5,9	8,8	15,7	21,6	21,8	16,7
4	Червоноградський	4,2	5,6	11,1	15,3	8,3	5,3
5	Золочівський	4,3	2,6	3,4	6,0	2,6	3,8
6	Стрийський	16,8	25,8	40,6	51,1	13,2	8,0
7	Миколаївський	7,1	9,5	13,1	17,1	32,1	8,7
8	Сокальський	-	3,6	3,6	17,9	10,7	-
9	Пустомитівський	5,6	9,9	11,3	18,6	28,2	-
10	Жовківський	19,0	19,0	31,0	45,6	50,0	18,5
11	Жидачівський	2,3	2,3	2,3	16,3	25,6	-
12	Кам'янка-Бузький	1,8	-	1,8	5,4	3,6	-
13	Бродівський	3,6	3,6	7,1	3,6	-	-
14	Дрогобицький	3,5	7,9	14,9	25,4	11,4	4,4
15	Перемишлянський	-	-	7,1	21,4	-	-
16	Львівська область	6,2	8,6	14,4	21,2	14,9	5,9
		У своїй квартирі, будинку	У своєму під'їзді, подвір'ї	У своєму районі	В інших районах	У громадському транспорті	У своєму автомобілі

Таблиця 9

Поширеність різних правопорушень очима жителів районів Львівщини

№ з/п	Район	Правопорушення													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Борислав	67,9	97,5	76,8	57,1	78,5	97,5	96,4	97,5	92,8	97,5	57,1	85,7	96,4	71,4
2	Самбірський	44,0	65,0	37,0	38,0	37,0	38	63,0	54,0	60,0	54,0	43,0	77,0	56,0	28,0
3	Городоцький	38,6	35,7	40,0	28,6	38,6	34,3	67,1	40,0	57,2	67,2	34,3	75,7	40,0	27,1
4	Яворівський	9,8	23,5	1,0	-	14,8	6,9	85,6	73,5	83,3	72,5	53,5	81,4	43,1	20,6
5	Червоноградський	56,9	55,6	34,7	62,6	29,2	61,2	90,2	69,4	76,4	59,7	50,0	86,1	57,0	27,8
6	Золочівський	30,0	44,5	19,7	26,4	12,8	17,1	60,7	48,7	65,9	47,9	11,1	78,6	35,1	17,1
7	Стрийський	38,6	84,1	38,6	33,7	31,7	60,4	81,2	73,2	66,3	75,3	25,0	70,4	29,8	20,8
8	Миколаївський	60,7	89,3	65,5	59,6	65,5	48,8	78,5	75,0	86,9	78,6	46,4	83,4	42,8	33,4
9	Сокальський	16,1	12,5	10,7	17,9	16,1	17,9	60,7	64,3	48,2	51,8	50,0	28,6	12,8	10,7
10	Пустомитівський	18,4	46,4	19,7	12,6	15,5	18,3	63,4	69,0	53,6	70,5	19,7	52,1	18,3	7,0
11	Жовківський	51,7	43,1	12,0	15,5	46,6	6,8	72,4	62,0	77,5	81,0	53,4	81,1	34,4	10,3
12	Жидачівський	2,3	7,0	2,3	4,7	2,3	2,3	46,5	-	41,9	7,1	-	48,8	4,6	-
13	Кам'янка-Бузький	39,3	29,1	3,6	25,0	10,7	21,4	83,8	74,9	91,1	71,4	33,9	89,3	35,7	1,8
14	Бродівський	0,0	64,3	-	3,6	25,0	7,1	78,6	60,7	32,2	67,9	3,6	96,4	7,1	3,6
15	Дрогобицький	36,0	62,1	41,3	30,8	34,2	41,3	67,5	76,2	49,9	84,2	44,8	50,0	25,5	14,9
16	Перемишлянський	14,3	-	-	-	-	14,3	28,6	57,1	35,7	14,3	35,7	35,7	21,4	-
17	Львівська область	3465	50,9	27,1	28,1	29,2	31,9	76,3	63,2	65,8	65,6	35,9	71,0	35,8	19,1
	Кишенькові крадіжки														
	Крадіжки з квартири														
	Крадіжки авто														
	Крадіжки з авто														
	Пограбування, розбійні напади														
	Злочини, пов'язані з наркотиками														
	Порушення в стані алкогольного сп'яніння														
	Порушення тиші у вечірній час														
	Керування в нетверезому стані														
	Хуліганство														
	Нелицензована торгівля														
	Перевищення швидкості керування автотранспортом														
	Корупція в міліції														
	Незаконні насильницькі дії працівників міліції														

Дослідження також дозволило вивчити почуття безпеки жителів Львівщини. Загалом у запропонованих в опитуванні видах локацій більшість жителів регіону відчувають у безпеці. Водночас слід відзначити, що практично кожен четвертий відчуває небезпеку, коли перебуває в інших районах міста або області; 17,9 % — у громадському транспорті, а кожен шостий (15,3 %) — у своєму районі проживання (рис. 4, табл. 10). Очікувано, найбезпечнішим місцем є власна домівка, але навіть тут 7,7 % не відчувають у безпеці.

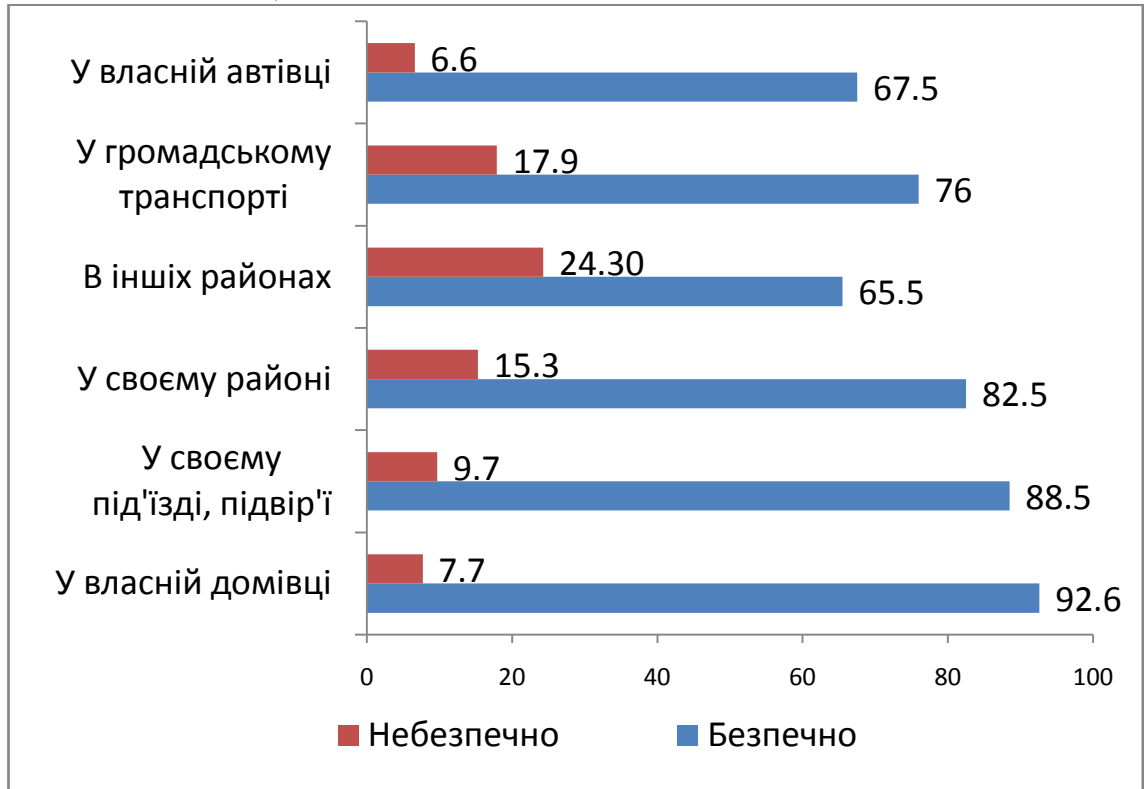

Рис. 4. Почуття безпеки жителів у різних локаціях

Таблиця 10

Відчуття безпеки респондентів у різних локаціях

№ з/п		Повністю безпечно	Радше безпечно	Радше небезпечно	Повністю небезпечно	Важко сказати
1	У власній квартирі, хаті	59,8	32,8	6,1	0,6	0,8
2	У власному під'їзді, підвір'ї	50,5	38,0	8,6	1,1	1,8
3	У власному районі	36,0	46,5	12,2	3,1	2,3
4	В інших районах	24,6	40,9	18,1	6,2	10,2
5	У громадському транспорті	30,0	46,0	15,6	2,3	6,1
6	У власній автівці	30,4	37,1	5,9	0,7	25,9
7	У власному населеному пункті	65,3	32,2	2,2	0,1	0,3

Слід відзначити, що відчуття безпеки у різних локаціях жителями як Львова, так і Львівщини переважно є схожими. Найбезпечнішим є власне помешкання, а найбільше відчуття небезпеки — в іншому районі. Водночас не можна не відзначити, що інший район викликає почуття небезпеки у практично третини мешканців Львова, тоді як в області таких — кожний п'ятий (табл. 11).

Таблиця 11

**Порівняння відчуття безпеки жителів Львова та Львівської області
в різних локаціях**

Львів			Львівська область	
Безпечно	Небезпечно		Безпечно	Небезпечно
91,3	7,6	Квартира	93,2	6,2
84,9	12,1	Під'їзд, подвір'я	90,1	8,6
81,2	17,1	Власний район	83,0	14,5
60,8	31,3	Інший район	67,6	21,3
67,5	14,8	Громадський транспорт	79,7	14,8
52,7	8,4	Власне авто	75,1	5,7
97,9	1,9	На вулиці	97,2	2,5

Також було проаналізовано відчуття жителями рівня безпеки залежно від часу доби. Так, у вечірній час (17.00 — 22.00) значна кількість опитаних відчуває себе повністю безпечно (46,4 %), а ще 37,1 % радше безпечно, ніж небезпечно (табл. 12). Таким чином, частка тих, хто почувається в цей час у небезпеці, не перевищує 15,5 %, серед яких тільки 1,6 % вказали, що почуваються повністю небезпечно.

Дещо інша ситуація після 22.00 — кількість тих, що почуваються безпечно, становить 55,3 %, серед них 20,8 % — повністю безпечно. Разом з тим зростає частка тих, що відчувають загрозу — 35,6 % (серед них 12,8 % вказали, що почуваються повністю небезпечно).

Таблиця 12

**Почуття безпеки жителів
у вечірній та нічний час**

	Повністю безпечно	Радше безпечно	Радше небезпечно	Повністю небезпечно	Важко сказати
У вечірній час (з 17.00 до 22.00)	46,4	37,1	13,9	1,6	0,9
У нічний час (після 22.00)	20,8	34,5	22,8	12,8	9,1

Разом з тим, слід відзначити дещо більше відчуття небезпеки серед жителів Львова. Так, у вечірній час почуваються безпечно 76,2 %, а відчувають небезпеку 21,9 % львів'ян (табл. 13). Серед жителів області в цей проміжок часу почуваються безпечно 86,7 %, а небезпечно — 12,8 %.

Після 22.00 кількість львів'ян, які відчувають небезпеку, зростає більш ніж удвічі — до 48,2 %. Ще більше зростає кількість тих, що відчувають небезпеку, серед жителів області — до 30,1 %. Загалом, можна констатувати, що серед жителів області більше таких, що почуваються безпечніше в темний час доби.

Таблиця 13

Почуття безпеки жителів Львова та області у вечірній та нічний час

Львів			Львівська область	
Безпечно	Небезпечно		Безпечно	Небезпечно
76,2	21,9	17.00 — 22.00	86,7	12,8
55,8	48,2	Після 22.00	59,6	30,1

Серед районів Львівщини, де значна кількість опитаних відчуває небезпеку у вечірній час, можна виділити Стрийський (32,7 %), Миколаївський (71,1 %) та Жовківський (46,6 %) райони (табл. 14). Дещо більше респондентів почуваються небезпечно після 22.00 на вулиці — 34,2 % — у Золочівському, 37,6 % — у Стрийському, 42,7 % — у Миколаївському та 62,1 % — у Жовківському.

Таблиця 14

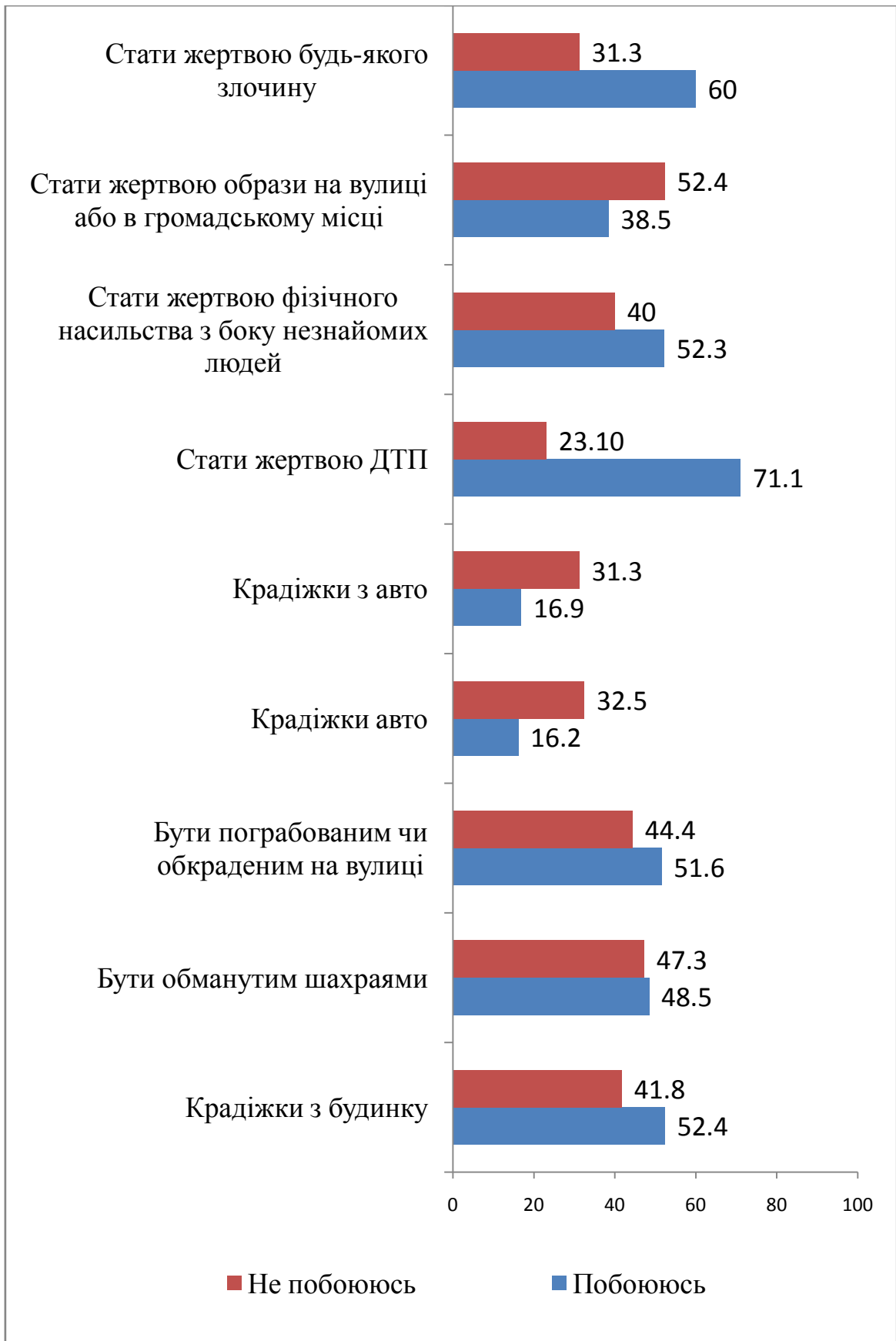
Частка респондентів, що почуваються в небезпеці у вечірній час за районами Львівський області

Район	Частка респондентів, що почуваються в небезпеці	
Самбірський	8,0	31,0
Городоцький	1,4	20,0
Яворівський	18,6	48,1
Червоноградський	4,2	23,6
Золочівський	9,4	34,2
Стрийський	32,7	37,6
Миколаївський	71,1	42,7
Сокальський	-	8,9
Пустомитівський	9,9	26,8
Жовківський	46,6	62,1
Жидачівський	-	7,0

Кам'янка-Бузький	3,6	3,6
Бродівський	-	17,9
Дрогобицький	7,9	15,8
Перемишлянський	7,1	14,3
Львівська область	12,8	30,1
	У вечірній час (17.00 — 22.00)	Після 22.00

Вельми важливим показником успішності роботи міліції є побоювання жителів щодо конкретних видів злочинів. Саме цей показник, навіть якщо він не підтверджується офіційною статистикою, демонструє, на що працівникам міліції слід звернути увагу, щоб якнайкраще відповідати інтересам громади. Так, опитування показало, що жертвою будь-якого злочину взагалі побоюються стати 60 % опитаних (рис. 5, табл. 15). Найбільше побоювання викликає ризик стати жертвою ДТП (71,1 %). Трохи більше половини опитаних вказали, що побоюються стати жертвою фізичного насильства з боку незнайомих осіб, бути пограбованим чи обкраденим на вулиці, бути обманутим шахраями, а також того, що будинок обкрадуть. Найменше жителі регіону побоюються стати жертвою образи на вулиці або в громадському місці, а також крадіжок авто та з авто (що в першу чергу пов'язано з тим, що більшість його не має).

Рис. 5. Побоювання стати жертвою різних злочинів

Побоювання стати жертвою різних злочинів

№ з/п		Дуже побоююсь	Радше побоююсь	Радше не побоююсь	Зовсім не побоююсь	Важко сказати
1	Крадіжки з вашого будинку	12,8	39,6	30,5	11,3	5,9
		52,4		41,8		
2	Бути обманутим шахраями	9,7	38,8	28,3	19,0	4,2
		48,5		47,3		
3	Бути пограбованим чи обкраденим на вулиці	13,3	38,3	29,6	14,8	3,9
		51,6		44,4		
4	Крадіжки авто	4,4	11,8	14,7	17,8	51,4
		16,2		32,5		
5	Крадіжки з авто	4,4	12,5	12,8	18,5	51,8
		16,9		31,3		
6	Стати жертвою ДТП	21,1	50,0	15,3	7,8	5,9
		71,1		23,1		
7	Стати жертвою фізичного насильства з боку незнайомих людей	11,3	41,0	26,1	13,9	7,7
		52,3		40,0		
8	Стати жертвою образи на вулиці або в громадському місці	7,5	31,0	33,6	18,8	9,0
		38,5		52,4		
9	Стати жертвою будь-якого злочину взагалі	11,2	47,8	22,4	8,9	9,7
		60,0		31,3		

Щодо побоювань стати жертвою злочину, то дослідження не виявило істотної різниці між побоюваннями жителів міста та області. Так, і в тих, і в інших найбільшу стурбованість викликає ризик стати жертвою ДТП (табл. 16). У першій трійці також — побоювання бути пограбованим на вулиці і стати жертвою насильства. Незначні відмінності полягають у тому, що серед львів'ян дещо менше тих, що занепокоєні ризиком крадіжки з будинку, квартири, але більше тих, хто побоюється ДТП, пограбування на вулиці та насильства.

**Побоювання стати жертвою різних злочинів
серед жителів Львова та області**

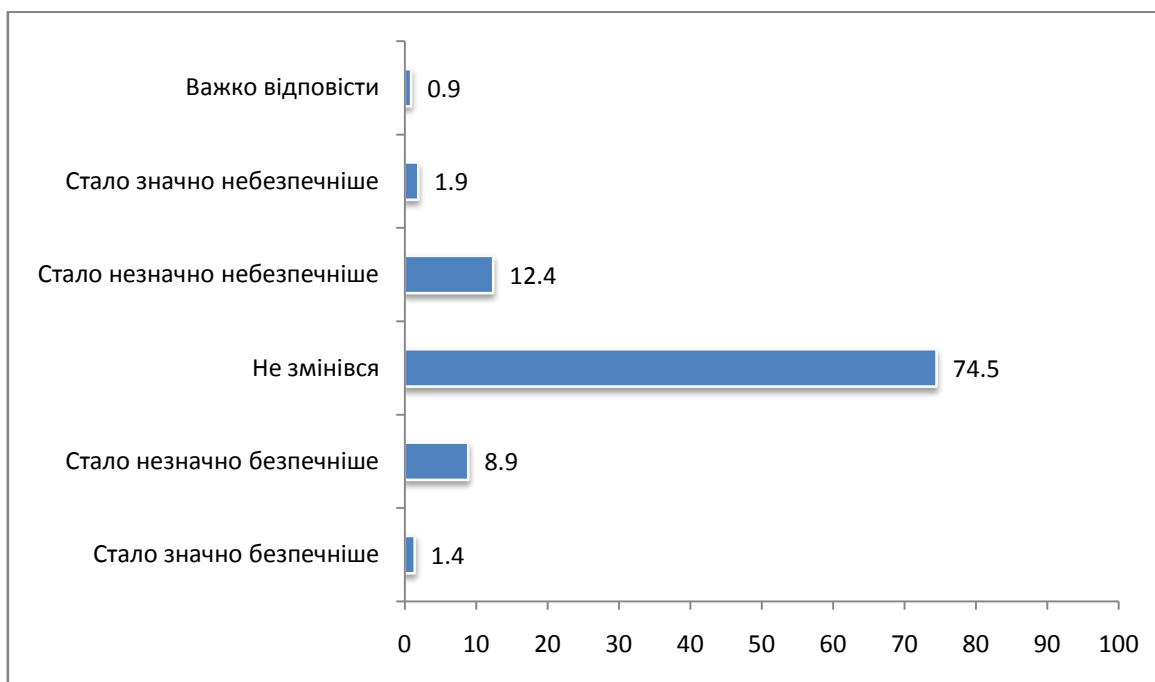
Львів			Львівська область	
Побоююсь	Не побоююсь		Побоююсь	Не побоююсь
49,9	45,8	Крадіжка з будинку	53,5	40,0
49,3	48,9	Бути обманутим шахраями	48,1	46,7
53,8	45,0	Бути пограбованим на вулиці	50,8	44,2
20,0	29,2	Крадіжка авто	14,4	33,9
20,0	29,8	Крадіжка з авто	15,6	32,3
74,8	23,7	Стати жертвою ДТП	67,4	22,8
54,8	43,1	Стати жертвою насильства	51,1	38,7
36,7	61,6	Стати жертвою образи	39,3	48,5
55,2	29,1	Стати жертвою будь-якого злочину	55,2	32,4

Серед злочинів, жертвами яких найбільше побоюються стати, лідирують ДТП, крадіжка з будинку та фізичне насильство з боку незнайомих людей. Найбільше ці побоювання поширені в Яворівському, Миколаївському, Пустомитівському, Жовківському районах (табл. 17).

Побоювання стати жертвою різних злочинів серед жителів Львова та області

№ з/п	Район	Правопорушення								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Самбірський	38,0	41,0	35,0	12,0	12,0	60,0	41,0	41,0	44,0
2	Городоцький	28,8	32,9	30,0	7,1	8,6	40,0	32,9	18,6	31,4
3	Яворівський	64,7	69,5	59,8	13,7	11,7	88,2	68,7	54,9	66,6
4	Червоноградський	63,9	37,5	70,8	18,0	20,9	79,2	66,7	45,9	68,1
5	Золочівський	42,8	43,1	44,4	5,1	7,7	54,7	47,7	30,0	71,8
6	Стрийський	30,1	53,4	78,2	19,8	19,8	88,1	69,3	42,6	57,5
7	Миколаївський	64,3	46,4	48,8	19,0	22,6	64,3	61,2	37,0	60,7
8	Сокальський	16,1	39,3	21,4	7,1	19,6	57,1	16,1	30,4	26,8
9	Пустомитівський	52,1	69,0	40,9	12,7	14,1	83,1	35,2	32,4	40,8
10	Жовківський	44,9	65,5	67,2	21,1	20,7	81,0	74,1	62,0	79,3
11	Жидачівський	65,1	55,8	51,2	2,3	2,3	48,8	51,2	41,9	44,2
12	Кам'янка-Бузький	78,5	55,4	78,6	46,4	44,7	98,2	85,7	51,7	96,4
13	Бродівський	28,6	13,9	3,6	-	-	28,6	-	3,6	25,0
14	Дрогобицький	45,6	36,0	51,8	18,4	17,5	61,4	43,8	37,7	46,5
15	Перемишлянський	14,3	64,2	7,1	-	-	85,6	14,3	21,4	14,3
16	Львівська область	53,4	48,1	50,7	14,5	15,7	69,4	51,0	39,4	55,3
		Крадіжки з вашого будинку	Бути обманути шахраями	Бути пограбованим чи пограбованим на вулиці	Крадіжки з вашого авто	Крадіжки чого- небудь з вашого авто	Стаги жертвою ДТП	Стаги жертвою фізичного насилства з боку незнайомих людей	Стаги жертвою образи в громадському місті	Стаги жертвою будь якого злочину взагалі

Оцінюючи зміни рівня безпеки в місці проживання, більшість респондентів (74,5 %) зійшлася на тому, що змін не відбулося (рис. 6). Незначне погіршення ситуації відмітили 12,4 % опитаних, а 1,9 % відповіли, що ситуація значно погіршилась. Дещо менша кількість опитаних зазначили, що ситуація стала трохи безпечнішою (8,9 %), і 1,4 % опитаних побачили значне поліпшення.

Рис. 6. Оцінка населенням того, як змінився рівень безпеки протягом 12 місяців

Можна також відзначити розбіжності в тому, як львів'яни та жителі області оцінюють безпеку у своєму районі. Однаково незначна кількість опитаних міста й області вказують на те, що стало небезпечніше (табл. 18). Тих, хто вважає, що ситуація не змінилася — переважна більшість. Водночас серед жителів області таких більше (78,0 %), ніж серед жителів Львова (66,4 %). Найбільші розбіжності — між кількістю жителів області та міста, які вважають, що ситуація змінилась на краще. Так, покращення побачив майже кожен п'ятий львів'янин (19,0 %), а серед жителів області таких тільки 6,5 %.

Таблиця 18

Оцінка населенням Львова та області того, як змінився рівень безпеки протягом 12 місяців

	Стало безпечніше	Не змінився	Стало небезпечніше
Львів	19,0	66,4	2,9
Львівська область	6,5	78,0	2,8

Кращою оцінкою діяльності міліції є, на наш погляд, не довіра, а думка про те, наскільки змінився рівень безпеки в населеному пункті. Саме це відображає повсякденне буття жителів. За даними дослідження, більшість опитаних вважає, що рівень безпеки залишився таким, яким був. Але водночас тих, що вважають, що стало безпечніше, 42,9 % у Перемишлянському районі (табл. 19). Також, слід відзначити, що 16,0 % респондентів Самбірського району побачили підвищення рівня безпеки. Деяко більше районів, у яких жителі зазначили, що рівень безпеки в населеному пункті знизився. Так, на це вказали 37,9 % жителів Жовківського району; 28,6 % — Кам'янка-Бузького; 29,6 % — Пустомитівського.

Таблиця 19

Оцінка населенням різних районів області того, як змінився рівень безпеки протягом 12 місяців

№ з/п	Район	Рівень безпеки в населеному пункті			
		1	2	3	4
1	Самбірський	16,0	73,0	6,0	5,0
2	Городоцький	10,0	81,4	8,6	4,3
3	Яворівський	5,0	86,1	7,9	1,0
4	Червоноградський	7,0	76,4	16,7	-
5	Золочівський	5,1	86,3	7,7	0,9
6	Стрийський	5,0	81,2	10,9	3,0
7	Миколаївський	4,8	79,8	15,5	-
8	Сокальський	-	82,1	17,9	-
9	Пустомитівський	12,7	57,7	29,6	8,5
10	Жовківський	8,6	53,4	37,9	-
11	Жидачівський	-	100	-	-
12	Кам'янка-Бузький	8,9	62,5	28,6	-
13	Бродівський	-	85,7	14,3	-
14	Дрогобицький	0,9	85,1	14,0	-
15	Перемишлянський	42,9	50,0	7,1	-
16	Львівська область	6,6	77,9	14,5	1,0
		Стало безпечніше	Не змінився	Стало небезпечніше	Важко відповісти

3. КОНТАКТИ З МІЛІЦІЄЮ ТА ЗАДОВОЛЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Згідно з роботами сучасних поліцейстів, в оцінці роботи поліції найважливішим фактором є не те, наскільки вона ефективно реагувала на злочини, а те, яким чином вона спілкується з громадянами. Саме це зумовлює сприйняття працівника поліції, готовність до нього звернутись, знижує побоювання, збільшує довіру. Водночас особистий досвід спілкування з міліцією може скластись тільки як результат контактів, взаємодій різного характеру. Саме збільшення позитивних контактів населення та міліції повинно стати першим і найважливішим кроком до взаємодії та довіри в цілому.

Тому дослідники вивчали, як часто жителі Львівщини контактували з міліцією та з яких причин.

За минулий рік контакти з міліцією з різних причин мав кожен п'ятий мешканець Львівської області (20,3 %). Але більшість (79,7 %) протягом останнього року не мали нагоди спілкуватися з міліцією.

Найчастішими причинами спілкування з міліцією були: оформлення документів (25,5 %), респондент, його родичі або знайомі стали жертвами злочину (24,5 %), надання респондентом свідчень (21,4 %), зупинка міліцією на вулиці (16,8 %) (табл. 19).

Таблиця 19

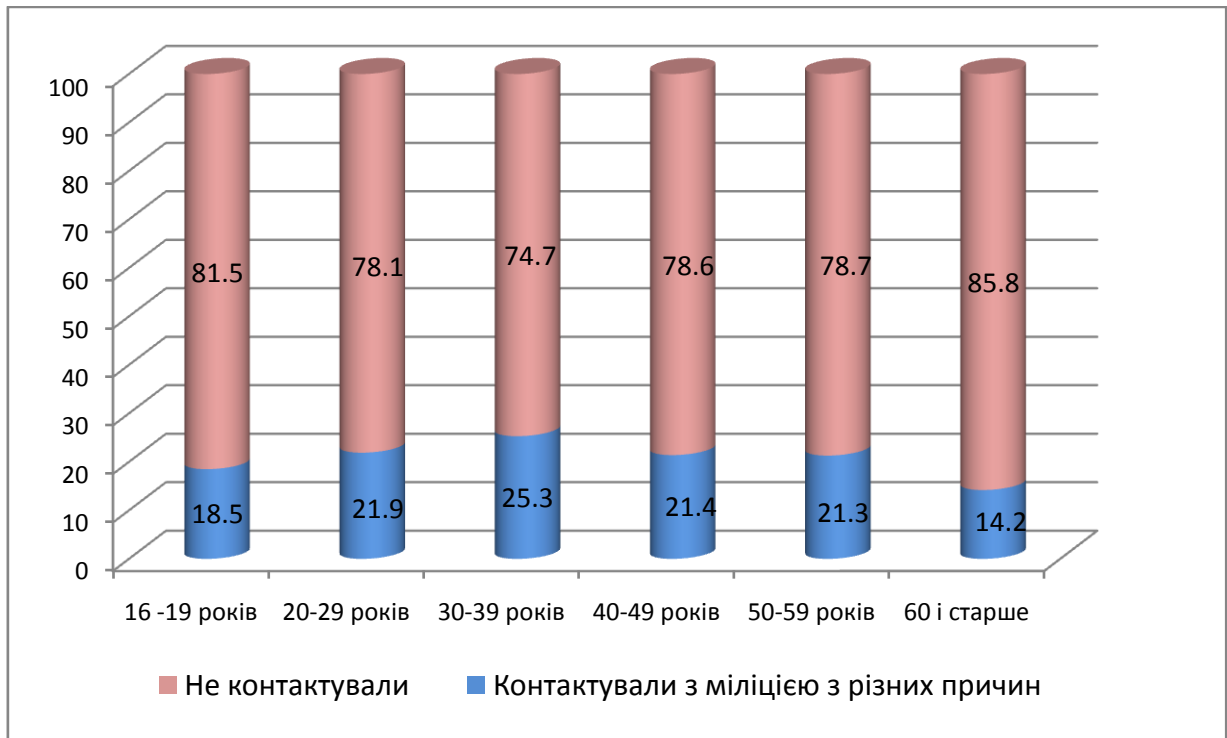
Кількість опитаних, що контактували з міліцією

Причини	% тих, що контактували
Ви, Ваші родичі або знайомі стали жертвою злочину	24,5 %
Ви, Ваші родичі або знайомі були підозрювані у злочині	4,3 %
Необхідність оформити якісь документи	25,5 %
Ви повідомляли про дорожню пригоду	6,5 %
Ви повідомляли про необхідність надання медичної допомоги	3,4 %
Міліція зупинила Вас на вулиці	16,8 %
До Вас приходили додому працівники міліції	12,1 %
Ви надавали свідчення	21,4 %
Вас запрошували до райвідділу працівники міліції	4,3 %
Ви повідомляли про сигналізацію, що спрацювала	0,6 %
Ви повідомляли про злочин	15,2 %
Ви повідомляли про підозрілу людину	1,2 %
Ви скаржились на шум або гучну музику	2,8 %
Ви звернулись, щоб отримати допомогу або пораду	13,0 %
Інше	9,3 %
Усього	161,2 %

Незважаючи на те, що явної залежності між контактами з міліцією та віком респондентів не було виявлено, дані дослідження засвідчують, що

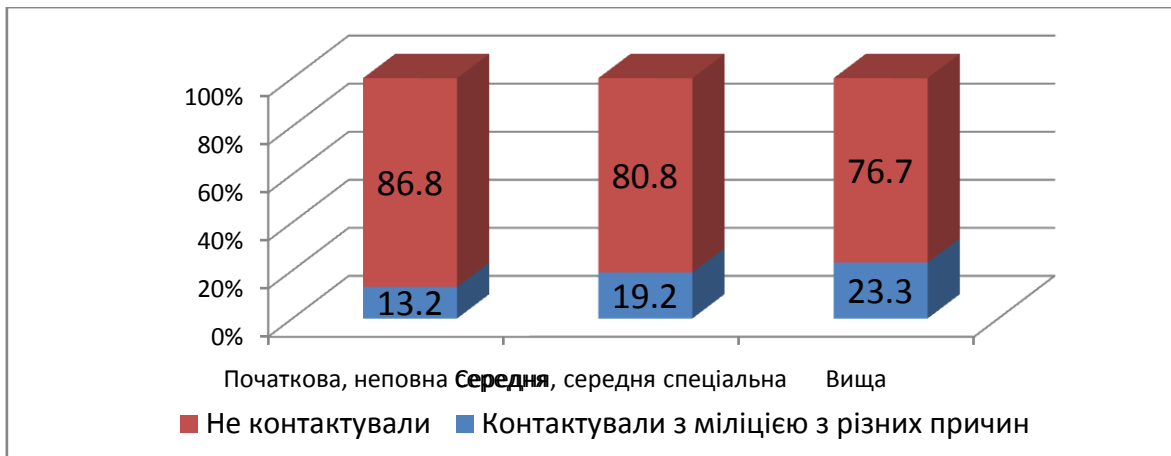
найчастіше такі контакти протягом останніх 12 місяців траплялися у віковій категорії 30-39 років (25,3 %), найрідше у тих, кому за 60 (14,2 %) (рис. 7).

Рис. 7. Рівень контактів з міліцією протягом останнього року залежно від віку респондентів (у % до тих, хто відповів)

Дещо розходяться і причини контактування серед різних вікових груп. Так, молодь віком 16-19 років частіше стикалася з міліцією через оформлення документів (найімовірніше, мається на увазі паспорт) та через надання свідчень. Натомість серед людей старшого віку більше тих, хто ставав жертвою злочину або звертався до міліції, щоб повідомити про скоєний злочин.

Контактування з міліцією певною мірою залежить від рівня освіти респондентів. Так, найчастіше контактують з міліцією люди з вищою освітою (23 %), найрідше люди з початковою або неповною середньою освітою (13,3 %) (рис. 8).

Рис. 8. Контакти з міліцією протягом останнього року залежно від рівня освіти респондентів (у % до тих, хто відповів)

Спілкування з львівською міліцією залишило задоволеними трохи більше третини мешканців Львівщини (11,8 % — відповідь «повністю задоволений» і 23,3 % — «радше задоволений»). Більшість залишилась тією чи іншою мірою незадоволеними спілкуванням з міліцією (31,4 % незадоволені і 24,8 % радше незадоволені).

Звертає на себе увагу той факт, що ці результати значно відрізняються від результатів попереднього опитування, проведеного у Львівській області у 2012 році за репрезентативною вибіркою (n=600), коли задоволених контактуванням з міліцією було значно більше — 56,9 % (табл. 20). Це може пояснюватись погіршенням ставлення до міліції, яка досить часто діяла всупереч закону під час Майданів наприкінці 2013 — на початку 2014 рр.

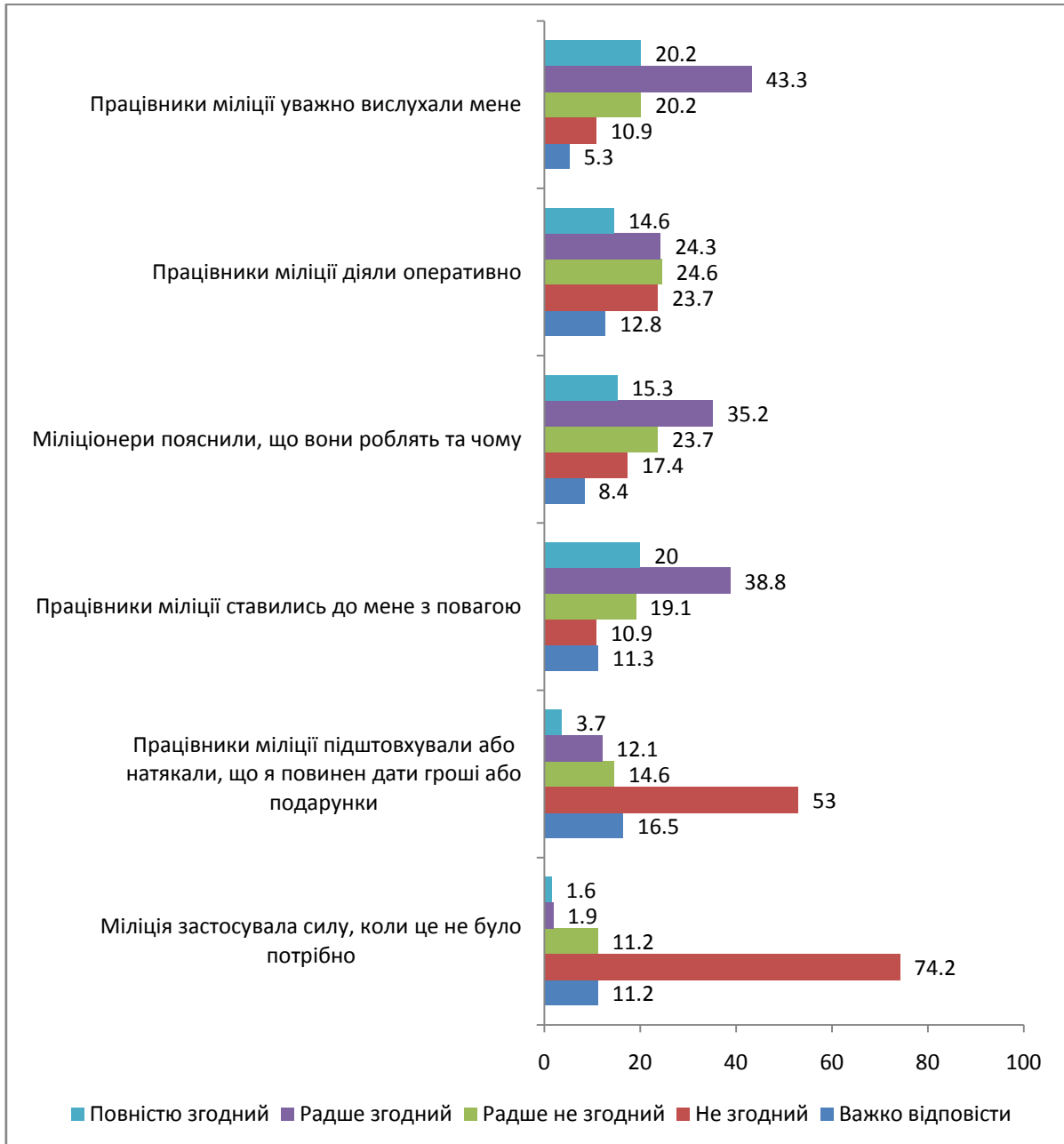
Таблиця 20

Задоволеність громадян спілкуванням з міліцією: порівняння даних опитувань 2012 і 2014 років (у % до тих, хто відповів)

	2012 (n=600)	2014 (n=1600)
Повністю задоволений	23,6	11,8
Радше задоволений, ніж ні	33,3	23,3
Рідше не задоволений	12,2	24,8
Не задоволений	20,3	31,4
Важко відповісти	10,6	8,7
Усього (%)	100	100

Оцінюючи те, як поводитися працівники міліції в ході спілкування з громадянами, більшість підтвердила, що правоохоронці уважно вислухали їх (повністю згодні — 20,2 %, радше згодні, ніж ні — 43,3 %). Водночас менше половини оцінили дії співробітників міліції як оперативні. У половині випадків міліціонери пояснили громадянам, що саме вони роблять і чому.

Більше половини респондентів все ж зазначили, що працівники міліції поставилися до них із повагою (20 % повністю згодні і 38,8 % радше згодні) (рис. 9). Приблизно кожному шостому респонденту міліціонери натякали, що він повинен дати гроші або подарунок (загалом 15,8 %). 3,5 % опитаних зазначили, що під час спілкування з міліцією до них було застосовано силу, коли це не було потрібно.

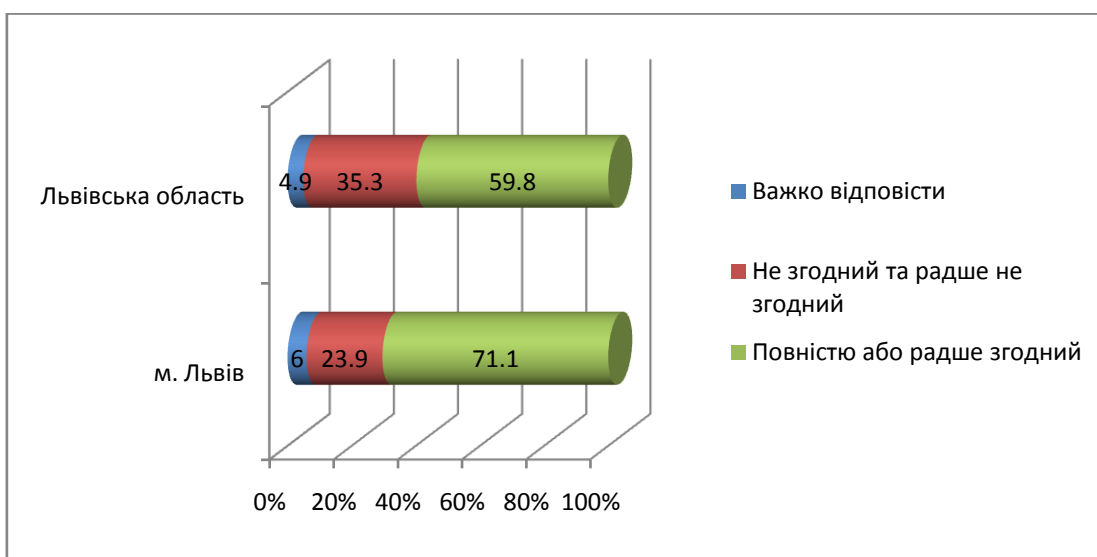

Рис. 9. Поводження працівників міліції, з якими спілкувалися громадяни протягом 12 останніх місяців (у % до тих, хто відповів)

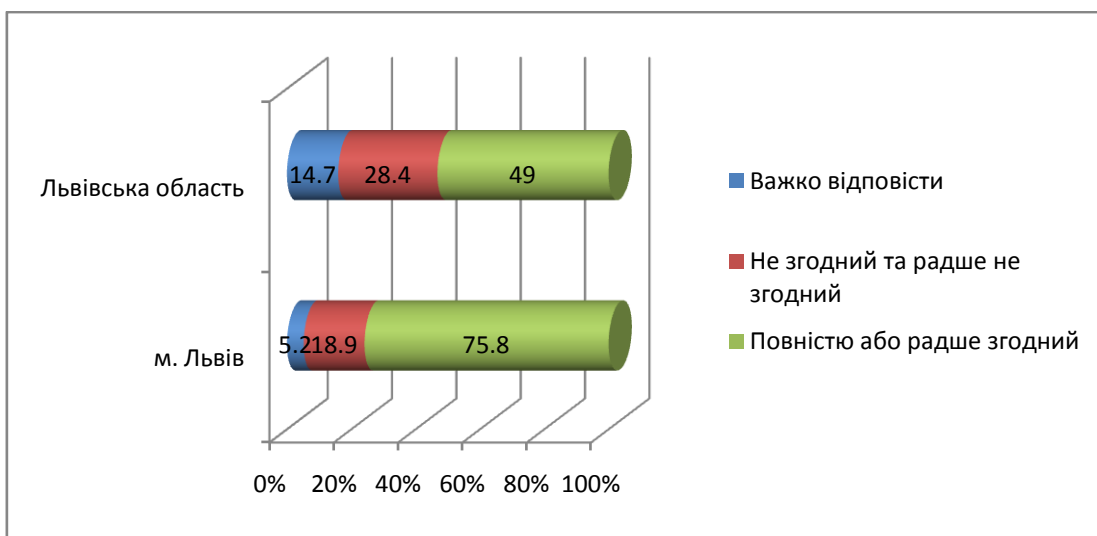
Жителі Львова оцінили міліцію вище, ніж жителі Львівської області (далі для легкості сприйняття відсотки «не згодний» і «радше не згодний» та «повністю згодний» і «радше згодний» — об'єднані попарно). Так,

зазначили, що міліціонери їх уважно вислухали, 70,1 % львів'ян і 59,8 % жителів Львівської області (рис. 10). Назвали дії міліції оперативними 40,2 % львів'ян і 38,2 % жителів області. Міліціонери пояснили, що роблять і чому в 56,4 % випадків у Львові і у 47 % випадків у Львівській області. Працівники міліції поставилися з повагою до 75,8 % містян і 49 % жителів області (рис. 11). Випадки хабарництва з боку міліції частіше траплялися в області, ніж у Львові. Лише факт надмірного застосування сили є однаково поширеною проблемою як для області, так і для обласного центру.

З цього можна зробити висновок, що культура спілкування працівників міліції в обласному центрі вища, ніж в області.

Рис. 10. Кількість респондентів, які зазначили, що працівники міліції уважно вислухали їх, залежно від місця проживання (у % до тих, хто відповів)

Рис. 11. Кількість респондентів, які зазначили, що працівники міліції поставилися до них із повагою, залежно від місця проживання (у % до тих, хто відповів)

Оцінити роботу різних служб міліції змогли трохи більше половини респондентів (табл. 21). При цьому найбільш легкою для оцінювання виявилась робота дільничних інспекторів (вагалися з відповіддю 40,6 % респондентів), а найменш видимою — робота слідчих органів, а також кримінального розшуку і різних оперативних груп (не змогли відповісти на запитання 62,6 % і 64 % відповідно). В оцінках усіх без винятку правоохоронних служб відсоток незадоволених їхньою роботою виявився вдвічі більшим, ніж задоволених. Найбільш негативно респонденти оцінили роботу ДАІ (41,8 % — незадоволені та радше незадоволені, ніж задоволені).

Таблиця 21

**Задоволеність громадян роботою різних служб міліції
(у % до тих, хто відповів)**

	Чергова частина	ДАІ	Дільничні інспектори	ППС	Слідчі органи	Кримінальний розшук
Важко відповісти	47,2	44,9	40,6	46,8	62,6	64
Повністю та радше не задоволені	32,3	41,8	40	33,5	29,7	29
Повністю та радше задоволені	20,5	13,3	19,4	19,7	7,7	7
Усього	100	100	100	100	100	100

При цьому жителі області значно менш обізнані про діяльність тих чи інших міліцейських служб, ніж жителі м. Львів (табл. 22). Найбільш схожим, як у Львові, так і в області, є рівень обізнаності щодо ДАІ, рівень задоволеності її роботою також приблизно однаковий повсюдно.

Таблиця 22

**Задоволеність громадян роботою різних служб міліції
залежно від місця проживання (у % до тих, хто відповів)**

	Чергова частина		ДАІ		Дільничні інспектори		ППС		Слідчі органи		Кримінальний розшук	
	м. Львів	Львівська обл.	м. Львів	Львівська обл.	м. Львів	Львівська обл.	м. Львів	Львівська обл.	м. Львів	Львівська обл.	м. Львів	Львівська обл.
Важко відповісти	38,1	51,3	41,4	46,4	35,3	43,0	30,9	53,8	49,6	68,2	52,8	68,9
Повністю та радше не задоволені	33,2	31,8	40,2	42,6	41,5	39,3	36,5	32,2	39,2	25,6	27,7	25,1
Повністю та радше задоволені	28,7	16,9	18,4	13	23,2	17,7	32,6	14	11,2	6,2	9,5	6
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Працівники міліції оцінюють роботу різних служб значно вище, ніж населення. І населення, і міліція найвище оцінюють роботу чергових частин (20,5 %), але оцінка міліції є втричі вищою (69,2 %) (табл. 23). Найбільше незадоволення у працівників міліції викликає робота працівників ДАІ (62,6 %), а у населення — ДАІ (41,8 %) та дільничних інспекторів (40,0 %).

Таблиця 23

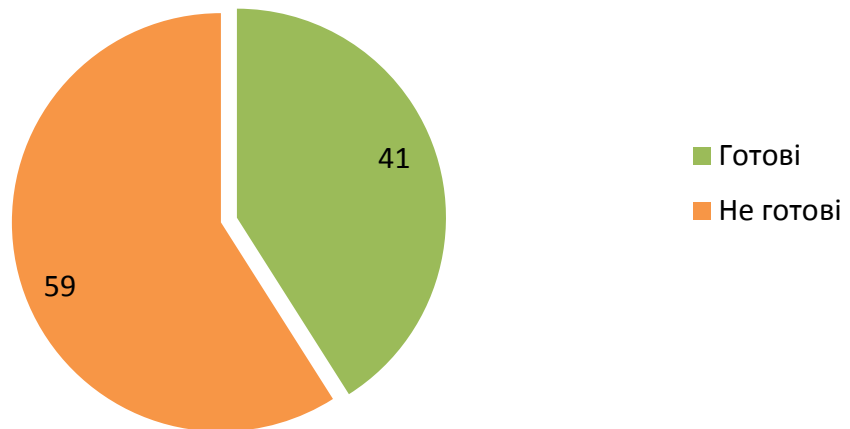
**Задоволеність роботою різних служб міліції
(у % до тих, хто відповів)**

	Чергова частина	ДАІ	Дільничні інспектори	ППС	Слідчі органи	Кримінальний розшук	
Важко відповісти	47,2	44,9	40,6	46,8	62,6	64	Населення
	3,3	5,5	4,5	53,5	8,1	9,0	Міліція
Повністю та радше незадоволені	32,3	41,8	40	33,5	29,7	29	Населення
	27,5	62,6	42,5	40,2	45,1	40,3	Міліція
Повністю та радше задоволені	20,5	13,3	19,4	19,7	7,7	7,0	Населення
	69,2	32,0	53,0	53,5	46,8	50,7	Міліція

Дослідження дало змогу виявити, що задоволеність громадян роботою тієї чи іншої служби міліції впливає на їхню готовність допомагати міліції. Серед тих, хто найбільш задоволений роботою міліції, готових допомагати їй у разі потреби значно більше, ніж серед тих, хто нею незадоволений. Наприклад, серед тих, хто тією чи іншою мірою задоволений діяльністю чергової частини, готових допомагати міліції — 62,3 %, натомість серед тією чи іншою мірою незадоволених таких виявилось вдвічі менше — 33,2 %. Стосовно допомоги ДАІ таке співвідношення становить 65,7 % до 37,2 %; дільничних інспекторів — 53 % до 36 %, патрульно-постової служби — 60,7 % до 35 %.

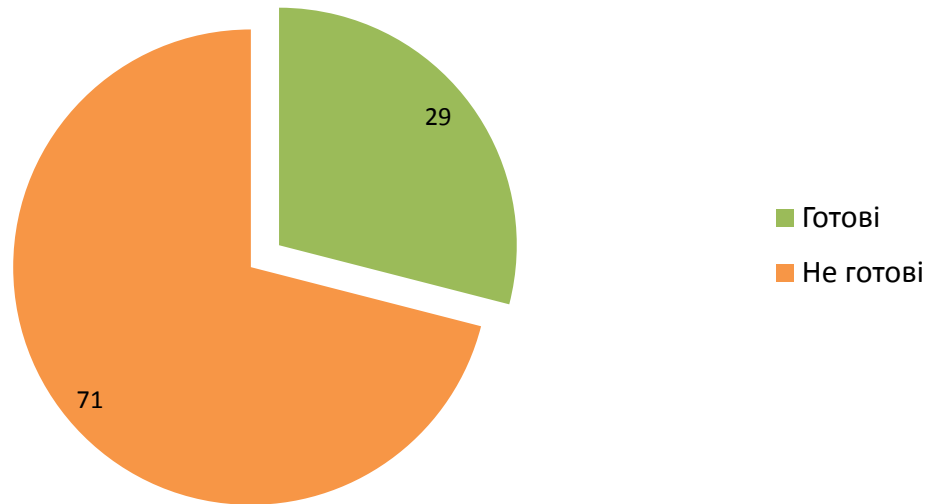
4. ГОТОВНІСТЬ ДОПОМАГАТИ МІЛІЦІЇ

Одним з основних концептуальних принципів реформування міліції є налагодження партнерських та взаємовигідних відносин із населенням. Взаємовигода такого партнерства виявляється в тому числі й у потенційній готовності (та у реальному втіленні намірів) допомагати органам внутрішніх справ у їхній роботі, в тому числі й деяких напрямках оперативної діяльності. Ідеться про готовність долучатися до вирішення профілактичних, оперативних, матеріально-технічних і фінансових питань роботи міліції. У рамках дослідження було здійснено спробу виявити настрої населення щодо такої співпраці. Результати відповідей демонструють таку картину. Допомогати затримувати злочинців, брати участь в активній фазі припинення злочину готові 41 % всіх опитаних (рис. 12). Це доволі великий відсоток, враховуючи реальність ризиків для здоров'я та життя учасників таких дій.

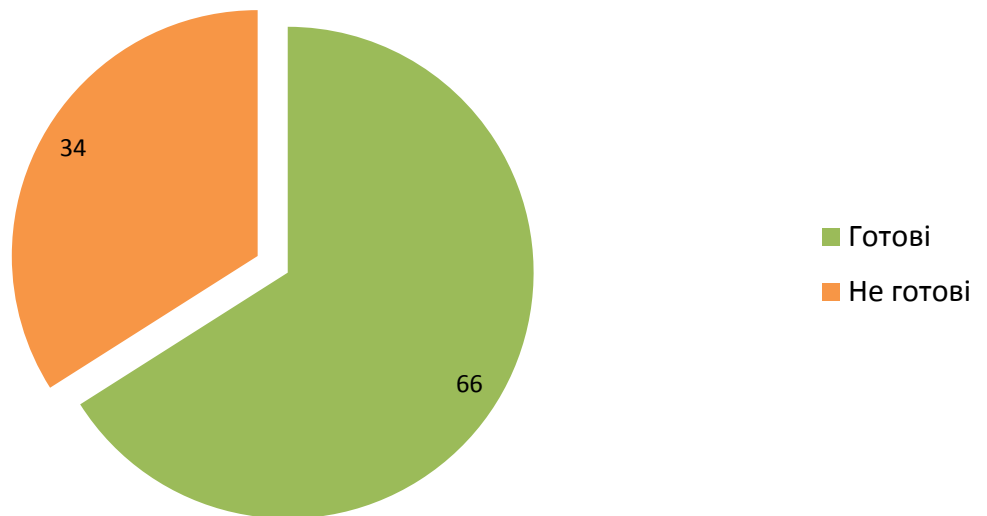
Рис. 12. Готовність населення допомогти міліції затримати злочинця

При цьому тільки 29 % погодились би брати участь у патрулюванні вулиць разом із працівниками міліції (рис. 13).

Рис. 13. Готовність населення допомогти міліції у патрулюванні вулиць

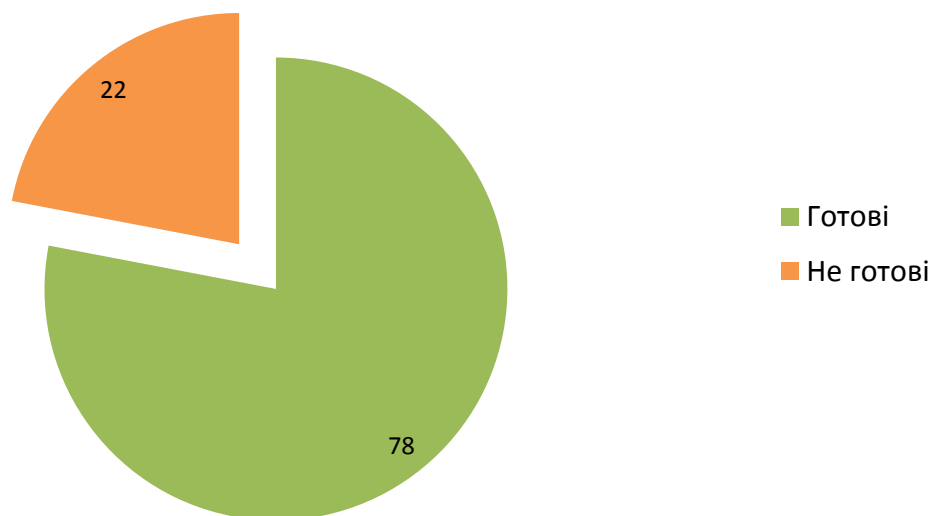
2/3 респондентів готові виступати в ролі свідка або понятого у тих випадках, коли це потрібно (рис. 14).

Рис. 14. Готовність населення допомогти міліції та бути свідком або понятим

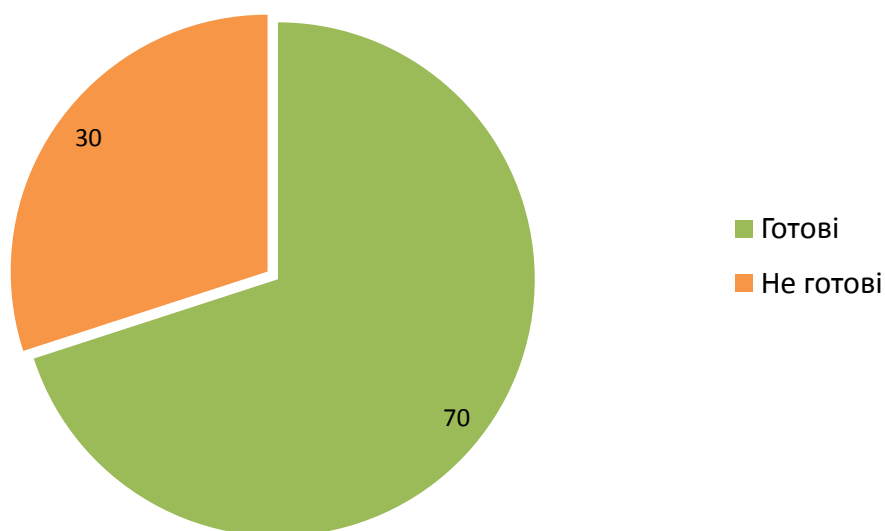
Ще більше (78 %) учасників опитування без вагань повідомлять про злочин, що його було скоєно, незалежно від того, чи стали вони самі свідками цього, чи їм стало це відомо з інших джерел (рис. 15).

Рис. 15. Готовність населення допомогти міліції та повідомити про злочин, що було скоєно

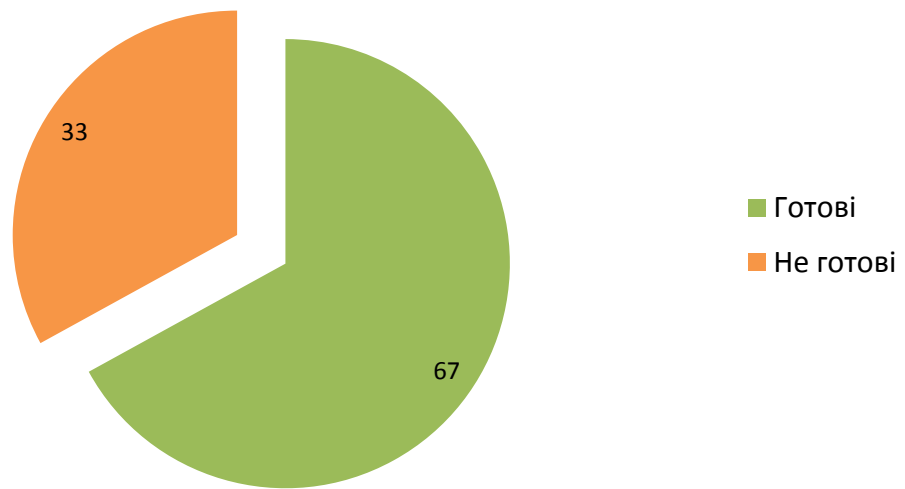
Трохи менше, але все ж багато людей (70 %) готові повідомити про злочин, який тільки готується, якщо вони будуть знати про це (рис. 16).

Рис. 16. Готовність населення допомогти міліції та повідомити про злочин, що готується

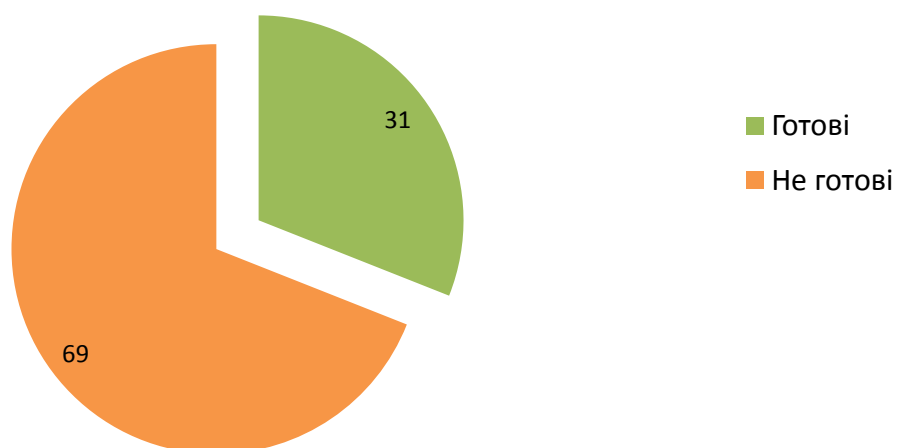
Приблизно на таку саму підтримку (67 %) можуть розраховувати львівські органи внутрішніх справ у тому випадку, якщо люди будуть знати про

підозрілих осіб або підозрілу ситуацію в певному місці або на певній території (рис. 17).

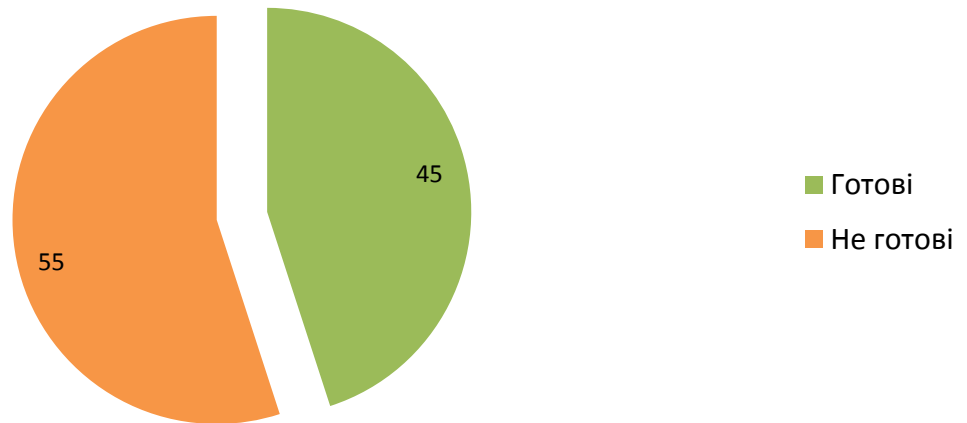
Рис. 17. Готовність населення допомогти міліції та повідомити про підозрілих осіб, або ситуацію

Натомість збирати та надавати працівникам міліції інформацію, яка має значення у забезпеченні громадського порядку та законності, готові значно менше опитаних — тільки 31 % (рис. 18).

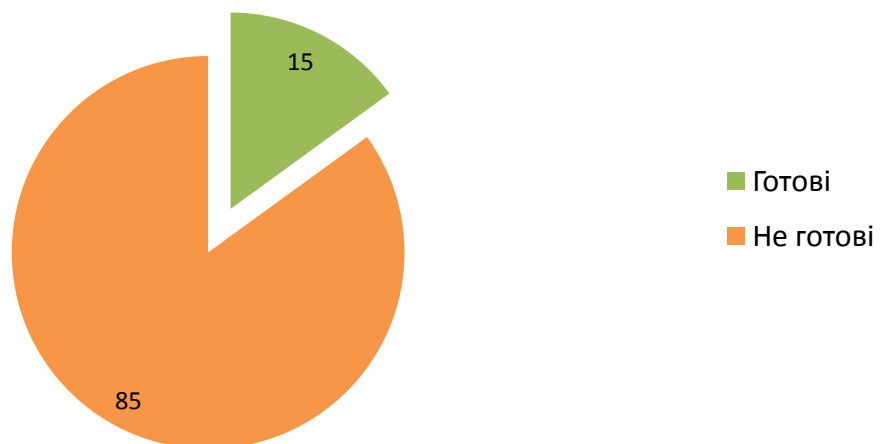
Рис. 18. Готовність населення допомогти міліції та збирати й передавати інформацію, що має значення для забезпечення громадського порядку та законності

Активно брати участь у запобіганні злочинам та правопорушенням, які вчиняються безпосередньо у їх присутності, готові майже половина опитаних (45 %) (рис. 19).

Рис. 19. Готовність населення допомогти міліції та запобігати злочинам, які вчиняються

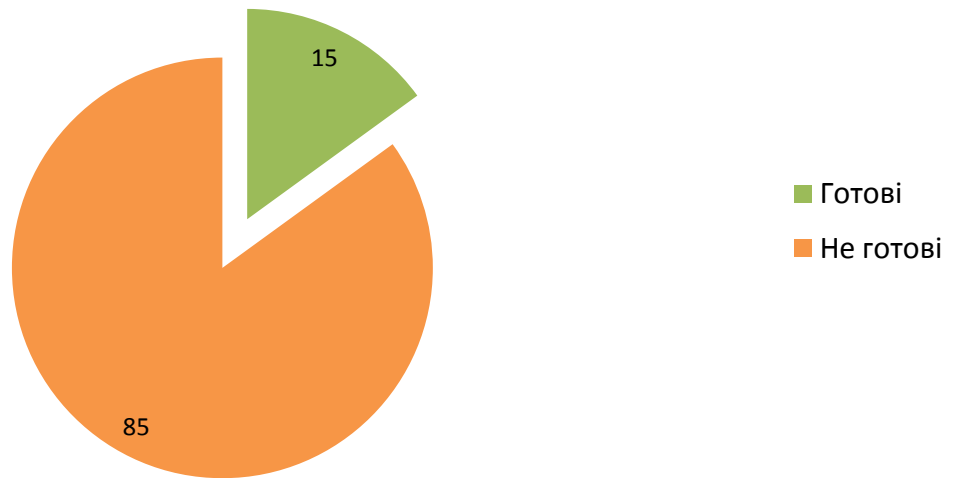
Зазвичай доволі невелика частка населення готова надати власне майно, тим більше, якщо воно на колесах, для виконання правоохоронної діяльності. Так, тільки 15 % опитаних погодились надати свій транспортний засіб для потреб міліції (рис. 20).

Рис. 20. Готовність населення допомогти міліції та надати власний автотранспорт

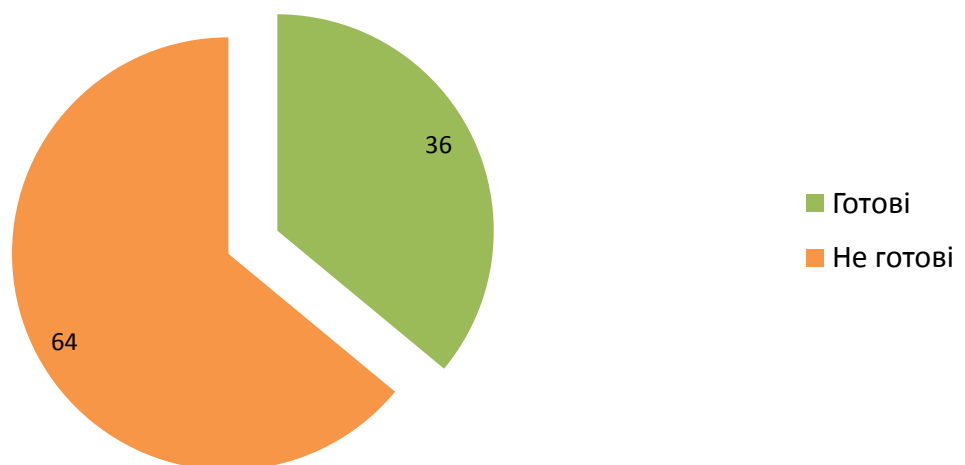
На відміну від армії, яка на тлі останніх подій отримала значну моральну та фінансову підтримку з боку суспільства, міліція таким кредитом народної любові похвалитися ще не може. Мабуть, тому і надавати кошти із власного

гаманця на фінансову допомогу мало хто готовий. Наприклад, допомагати екіпірувати міліцію погодилися всього 15 % опитаних (рис. 21).

Рис. 21. Готовність населення допомогти міліції з екіпіруванням

Співробітництво передбачає критичне ставлення, оцінку якості роботи іншої сторони партнерських взаємин. У практиці роботи більшості сучасних поліцейських структур заведено врахування думки громадськості щодо їх роботи. Така оцінка проводиться на регулярній основі та потребує витрат часу та зусиль з боку громадян. Серед наших респондентів готовність до такої роботи не досить велика, адже погодилися брати участь у постійній оцінці якості роботи міліції тільки 36 % опитаних (рис. 22).

Рис. 22. Готовність населення допомогти міліції та взяти участь в оцінюванні роботи міліції

На це запитання відповіли в різних формах як міліція, так і населення. Ми навели однакові альтернативи й запитали у працівників міліції, які вони бачать форми допомоги з боку громади. У самих представників громади ми запитали, наскільки вони готові допомагати міліції в тій чи іншій формі. Таким чином, наведена нижче порівняльна таблиця наочно демонструє існуючий розрив між тим, як міліція бачить допомогу з боку громадян та готовністю громадян допомагати (табл. 24). Так, практично всі опитані працівники міліції (більш ніж 90 %) вважають, що громадяни повинні виступати свідками, понятими, повідомляти про злочини, що скоюються або готуються; повідомляти про підозрілих осіб або ситуації. Громадяни дійсно найбільше готові співпрацювати саме в такий спосіб, але кількість таких серед респондентів менша. Так, бути свідком готові 66 %, повідомити про злочин, що готується, — 70 %, а про той, що вже скоєний — 78 %. Повідомити про підозрілих осіб або ситуації готові 67 %. Слід також зазначити, що 41 % громадян готові допомагати міліції затримати злочинця, а 29 % — брати участь у патрулюванні разом із працівниками міліції. Брати участь в оцінюванні діяльності міліції можуть 36 %. Найменше респондентів висловилися про готовність надати власний автотранспорт для потреб міліції та екіпірувати міліцію — 15 %. Але й наведені вище дані про готовність населення Львова та Львівської області співпрацювати вражають тим, який ще потенціал для взаємодії існує.

Таблиця 24

Порівняння очікувань міліції щодо співпраці з населенням та реальної готовності населення співпрацювати

	Населення	Міліція
Допомагати затримувати злочинців	41	69,9
Виступати в ролі свідка, понятого, коли це потрібно	66	97,5
Повідомити про злочин, який було скоєно	78	98,8
Повідомити про злочин, який готується	70	99,2
Повідомити про підозрілих осіб або підозрілу ситуацію, яка склалася на певній території або в певному місці	67	96,9
Брати участь у патрулюванні вулиць разом із працівниками міліції	29	57,6
Збирати і надавати працівникам міліції інформацію, яка має значення для забезпечення громадського порядку і законності	31	89,2
Запобігати злочинам та правопорушенням, які вчиняються у присутності громадянина	45	84,7
Надавати свій транспортний засіб для потреб міліції	15	71,7
Постійно брати участь в оцінюванні роботи міліції	36	65,3
Допомагати екіпірувати міліцію	15	48,6

5. НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОЇ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ МІЛІЦІЇ ТА НАСЕЛЕННЯ

Респондентам було запропоновано оцінити декілька різних форм контролю роботи міліції з боку громади. Деякі з них навіть випробовувалися у якості експериментів у певні періоди історії міліції незалежної України. На думку опитаних, перш за все, саме міліція повинна регулярно звітувати про свою діяльність (73 %) (табл. 25). Також активну участь респонденти залишають за представниками третього сектору — громадськими організаціями, які повинні брати участь у розслідуванні скарг на дії працівників міліції (39 %). Ще 37 % опитаних вважають, що не треба недооцінювати роль уповноважених представників громадськості у моніторингу діяльності міліції. Опитування населення як інструмент контролю за діяльністю міліції здається доцільним та ефективним для 31 % респондентів. Чверть опитаних (25 %) вважають, що поодинокі випадки призначення на посади в міліції за участю громадськості, що мали місце останнім часом, потрібно зробити правилом. Ще 23 % вважають доцільним силами громадських організацій вести регулярне спостереження за діяльністю міліції на вулицях. Яку б форму не було обрано в результаті, головне — щоб такий контроль здійснювався, адже країна вже має жахливі результати безконтрольної діяльності силових органів. І це явно демонструє громадська думка — відсутність будь-якого контролю є нормальним явищем тільки для 1 % опитаних у ході дослідження.

Таблиця 25

Розподіл відповідей населення на запитання про те, як громада повинна контролювати міліцію

Форми контролю	% до відповідей
Міліція повинна регулярно звітувати про свою діяльність	73
Представники громадських організацій повинні брати участь у розслідуваннях скарг на дії працівників міліції	39
Уповноважені представники громадськості повинні мати можливість моніторингу	37
Оцінювання діяльності міліції повинне здійснюватися з урахуванням результатів опитувань населення	31
Громадськість повинна брати участь у призначенні на певні посади в міліції	25
Члени громадських організацій мають вести регулярне	23

спостереження за діяльністю міліції на вулицях	
Громада не повинна контролювати міліцію	1
Важко відповісти	4

Відповіді на запитання щодо форм, у яких повинен втілюватись контроль громади над міліцією, засвідчують, що це повинні бути регулярні звіти про діяльність (населення — 73,0 %, міліція — 44,1 %) (табл. 26). Ще більш значущою для міліціонерів є оцінка діяльності за допомогою опитувань населення (45,1 %). Для населення значущими формами контролю є участь громадськості у розслідуваннях скарг на працівників міліції (39,0 %) та можливість моніторингу відділень міліції (37,0 %). Слід особливо відзначити, що серед працівників міліції більше таких, які вважають, що громадськість повинна брати участь у призначеннях на певні посади в міліції (36,5 %), ніж серед населення (25,0 %).

Таблиця 26

Порівняння відповідей населення та міліції на запитання про те, як громада повинна контролювати міліцію (% до відповідей)

Форми контролю	Населення	Міліція
Міліція повинна регулярно звітувати про свою діяльність	73	44,1
Представники громадських організацій повинні брати участь у розслідуваннях скарг на дії працівників міліції	39	18,6
Уповноважені представники громадськості повинні мати можливість моніторингу	37	20,0
Оцінювання діяльності міліції повинне здійснюватися з урахуванням результатів опитувань населення	31	45,1
Громадськість повинна брати участь у призначенні на певні посади в міліції	25	36,5
Члени громадських організацій мають вести регулярне спостереження за діяльністю міліції на вулицях	23	10,6
Громада не повинна контролювати міліцію	1,0	10,8
Важко відповісти	4	5,7

Важливим є той факт, що самі міліціонери підтримують як внутрішні, так і зовнішні методи оцінювання своєї діяльності. На першому місці за рівнем підтримки є все ж внутрішня оцінка, а саме використання результатів

опитування працівників міліції щодо рівня роботи керівництва та працівників органів внутрішніх справ, у яких вони працюють (84,7 % із цим згодні тією чи іншою мірою) (табл. 27). На другому місці — оцінювання міліції населенням (78,8 %), що свідчить про значний потенціал можливої співпраці львівської міліції з населенням і врахування нею думки громадян. Характерно, що використання статистичних даних щодо результатів роботи як методу оцінювання підтримало найменше опитаних, він посів третє місце серед запропонованих (72,6 %, з яких повністю згодних лише чверть). Майже кожен п'ятий працівник міліції (19 %) взагалі не підтримує використання статистичних показників для оцінювання роботи міліції.

Таблиця 27

Підтримка працівниками міліції використання різних методів оцінки їхньої діяльності (у % до тих, хто відповів)

№ з/п		Повністю згодний (-на)	Радше згодний (-на)	Радше не згодний (-на)	Не згодний (-на)	Важко відповісти
1	Статистичні дані щодо результатів роботи за основними сферами	25,3	47,3	12	7	8,4
		72,6		19		
2	Результати опитування працівників міліції щодо рівня роботи керівництва та працівників ОВС, у яких вони працюють	46,5	38,2	7,5	2,2	5,6
		84,7		9,7		
3	Результати опитування населення щодо оцінки діяльності органу внутрішніх справ	39,1	39,7	9,8	5,5	6,9
		78,8		15,3		

Серед усіх статистичних показників найбільш важливими для оцінювання міліції респонденти назвали розкриття та розслідування таких злочинів: злочинів, учинених організованими групами та злочинними організаціями (78,4 % — «дуже важливо»), корупційних злочинів (75,2 %), випадків торгівлі людьми (75 %), тяжких насильницьких злочинів (умисних убивств, умисних тяжких тілесних ушкоджень, зґвалтувань) (74,3 %), розбійних випадків та грабежів (72 %) (табл. 28). Також важливими, але меншою мірою, міліціонери назвали розкриття злочинів у сфері господарювання (48,3 % — «дуже важливо»), запобігання порушенням правил дорожнього руху (47,8 %), здійснення профілактичних заходів щодо неповнолітніх (46,5 %), здійснення індивідуально-профілактичних заходів щодо осіб, які перебувають на обліку в ОВС (39 %).

Таблиця 28

Оцінка працівниками міліції важливості врахування статистичних показників за основними сферами діяльності

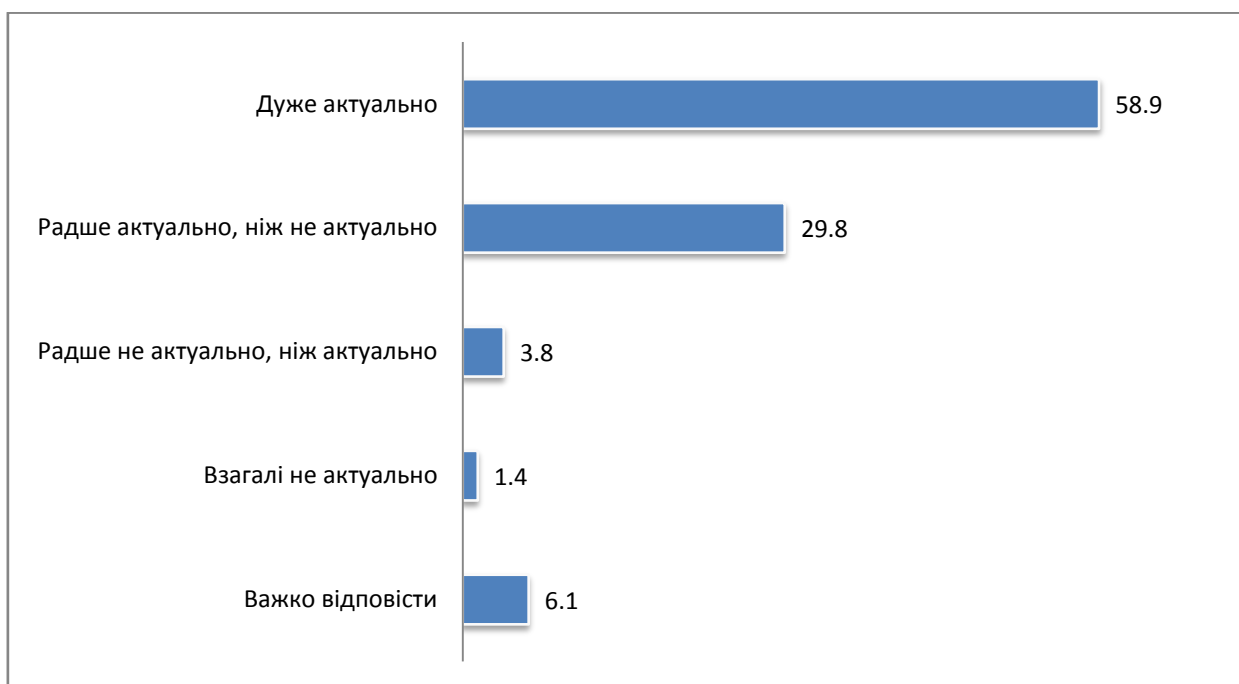
№ з/п		Дуже важливо	Важливо	Не важливо	Важко відповісти
1	Розкриття та розслідування злочинів, учинених організованими групами та злочинними організаціями	78,4	17,6	2,2	1,8
2	...корупційних злочинів	75,2	20,4	2,6	1,8
3	...випадків торгівлі людьми	75	19,1	3,9	2,0
4	...тяжких насильницьких злочинів	74,3	21,2	2,2	2,4
5	...розбійних нападів та грабежів	72,2	23,5	2,0	2,4
6	...злочинів, пов'язаних із розповсюдженням наркотичних засобів	64,5	31	2,9	1,6
7	...масових шахрайських обмудок	60,9	32,8	3,5	2,8
8	...квартирних крадіжок	58,8	36,3	2,7	2,2
9	...крадіжок	52,7	42,2	3,5	1,6

	автотранспорту				
10	Здійснення спеціальних операцій з метою виявлення та запобігання злочинам	50	42	5	3
11	Розкриття та розслідування злочинів у сфері господарювання, які завдали значної шкоди	48,3	43	5,7	3
12	Здійснення заходів запобігання порушенням правил безпеки дорожнього руху	47,8	44,7	5,3	2,2
13	Здійснення профілактичних заходів відносно неповнолітніх	46,5	45,5	4,9	3,1
14	Здійснення індивідуально-профілактичних заходів щодо осіб, які перебувають на обліку ОВС	39	50,3	8	2,7

Аналіз розподілу середніх показників готовності допомагати міліції за різними напрямками залежно від місця проживання показує, що у більшості районів області така готовність нижча, ніж у самому Львові та області загалом. Найбільша активність проявляється у Червоноградському (64 %), Кам'янка-Бузькому (62 %), Жовківському (54 %) та Бродівському (53 %). Найменше охочих допомагати міліції у Перемишлянському (33 %), Сокальському (32 %) районах.

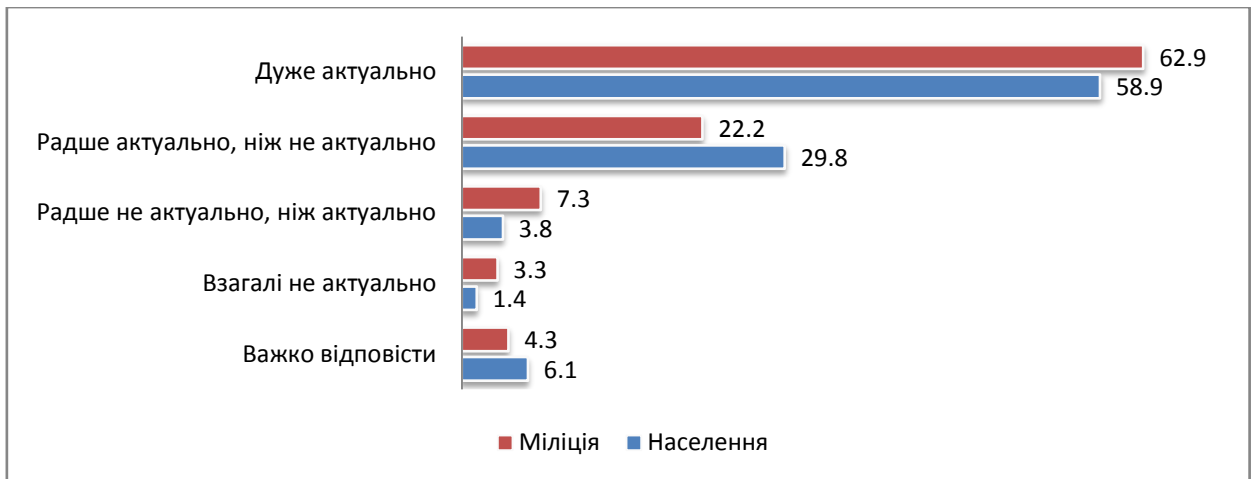
В Україні вже не один рік поспіль йде обговорення повного або часткового реформування органів внутрішніх справ. Але здебільшого ініціаторами цього процесу є різного роду недержавні організації, громадські об'єднання та наукове середовище, що займається питаннями діяльності правоохоронних органів в Україні. Що стосується Міністерства внутрішніх справ та його керівників у різні роки, то, на жаль, робота частіше залишається на рівні висування пропозицій і деінде проведення одиничних змін, які здійснюються не комплексно та не системно на території однієї

області, міста та навіть райвідділу. Саме тому окремим блоком дослідження були запитання, присвячені актуальності реформування міліції та оцінці населенням конкретних ідей щодо зміни її роботи. Результати опитування показали, що загалом населення Львова та Львівської області підтримує ідею реформування органів внутрішніх справ. Так, 88,7 % опитаних зазначили, що це «дуже актуально» або «радше актуально, ніж не актуально» (рис. 23). Зовсім не актуальним це питання розглядають менше 2 % респондентів (1,4 %).

Рис. 23. Розподіл відповідей населення на запитання: «Як Ви вважаєте, наскільки актуально наразі проводити реформування міліції?»

Практично збігаються думки міліції та населення у питанні про необхідність реформування міліції. Більше половини опитаних вказує на те, що реформування дуже актуально. Ще 22,2 % працівників міліції та 29,8 % населення вважають реформування просто актуальним (рис. 24). Незгодних з актуальністю реформування міліції рекордно мало — до 10 % в міліції та до 5 % серед населення.

Рис. 24. Розподіл відповідей населення та міліції на запитання: «Як ви вважаєте, наскільки актуально наразі проводити реформування міліції?»

Аналіз того, як відповіли на це запитання працівники міліції з різною вислугою показує, що найбільш рішуче налаштовані молоді кадри — ті, хто працює в міліції до 1 року (91,3 %) та до 5 років (93,9 %) (табл. 29). Більш скептичні щодо реформування ті, що служать довше — так, серед тих, хто працює 11-14 років, 16,3 % вважають, що реформування не актуальне; з вислугою 15-19 таких 13,8 %; а серед тих, хто служить більш ніж 20 років, 29,1 % вважають, що реформування не на часі.

Таблиця 29

Ставлення працівників міліції до реформування залежно від вислуги

	До 1 року	1-4 років	5-10 років	11-14 років	15-19 років	Понад 20 років
Актуально	91,3	93,9	85,4	79,8	83,6	73,8
Не актуально	6,5	4,4	8,2	16,3	13,8	29,1
Важко відповісти	2,2	3,5	36,4	3,8	2,5	7,1

Важливо зазначити, що відмінностей між думками людей, що проживають в області та в обласному центрі, щодо актуальності реформування міліції майже немає. Різниця полягає лише в тому, що серед людей, які мешкають у районних центрах та селах, трохи більше тих, кому важко визначитися із цим питанням (7,6 % опитаних) порівняно з мешканцями Львова (2,7 %).

Реформування органів внутрішніх справ вважають актуальним («дуже актуально» та «радше актуально, ніж не актуально») переважна більшість жителів усіх районів Львівської області, але найбільша підтримка є в

Стрийському (98 %), Жидачівському (97,7 %) та Самбірському (94 %) районах. Найменше підтримують реформування ОВС жителі Бродівського (75 %), Золочівського (77,8 %), Перемишлянського (78,6 %) та Городоцького (81,4 %) районів.

Щодо відмінностей у поглядах серед людей різного віку та статі, то вони є мінімальними. Так, актуальним або радше актуальним реформування міліції вважають дещо більше чоловіків (91,6 %), ніж жінок (86,2 %), причому, навпаки, вважають не актуальним або радше не актуальним практично однакова кількість і жінок (5,4 %) і чоловіків (5 %). Такий розподіл зумовлений тим, що серед жінок більше тих, хто вагається з відповіддю (8,4 %), ніж серед чоловіків (3,5 %). Що стосується вікового розподілу, то найменша кількість тих, хто вважає зміни в діяльності міліції актуальними, спостерігається серед опитаних віком 16-19 років (80,4 %) та 60 і більше років (85,6 %). Це також пояснюється тим, що серед респондентів зазначеного віку більше тих, кому важко відповісти на це запитання. Серед опитаних іншого віку за реформування виступають 89,1 % людей 20-29 років, 91,8 % людей 30-39 років, 90,1 % людей 40-49 років і 90,6 % людей 50-59 років.

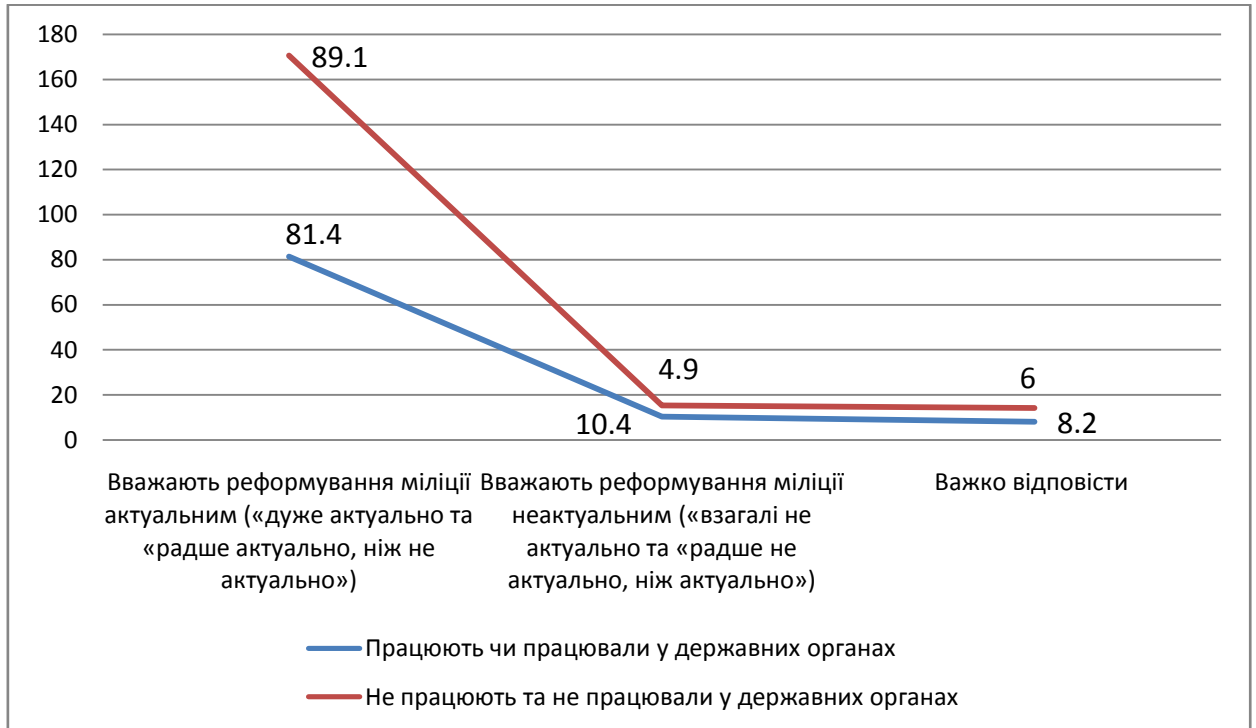
Цікавим є взаємозв'язок між рівнем довіри до міліції і думкою щодо актуальності її реформування. Так, ті, хто не довіряють або радше не довіряють органам внутрішніх справ, більшою мірою вважають актуальними зміни у їхній діяльності (ті, хто не довіряють зовсім — 92 %; ті, хто радше не довіряють — 92,3 %), ніж ті, хто довіряє міліції (довіряю повною мірою — 67,7 %; радше довіряю — 85,5 %) (табл. 30).

Таблиця 30

**Думка населення щодо актуальності реформування міліції
залежно від рівня довіри до неї**

	Не довіряю зовсім	Радше не довіряю	Радше довіряю	Довіряю повною мірою	Важко відповісти
Вважають реформування міліції актуальним («дуже актуально та «радше актуально, ніж не актуально»)	92	92,3	85,5	67,7	74,1
Вважають реформування міліції неактуальним («узагалі не актуально та «радше не актуально, ніж актуально»)	5	5	5,8	16,1	3,1
Важко відповісти	3	2,7	8,7	16,1	22,8

При цьому результати дослідження не показали значимого впливу наявності кримінальної чи адміністративної судимості, а також наявності юридичної освіти опитаних на їхню думку щодо актуальності реформування міліції. Деякий вплив має лише досвід роботи в державних органах. Так, ті, хто працює чи працювали раніше в державних органах, більшою мірою вважають реформування органів внутрішніх справ неактуальним (10,4 %) порівняно з тими, хто ніколи не працював там (4,9 %) (рис. 25).

Рис. 25. Розподіл відповідей населення щодо актуальності реформування міліції залежно від досвіду роботи в державних органах

Важливим для розуміння підтримки/непідтримки населенням змін в органах внутрішніх справ є виявлення взаємозв'язку між тим, чи вважають люди реформування міліції актуальним і тим, звідки вони загалом отримують інформацію про діяльність міліції (табл. 31). Виявилось, що тих, хто вважає реформування ОВС дуже актуальним або радше актуальним, ніж не актуальним, більше серед респондентів, які отримують інформацію про діяльність міліції з особистого досвіду звернення до неї (95,5 %) та офіційної інформації, наданої органами правопорядку (93,4 %). Разом з тим, найменше таких респондентів серед тих, хто отримує інформацію про діяльність міліції з особистого досвіду роботи в правоохоронних органах або досвіду спілкування з працівниками міліції в процесі їх роботи (83,3 %). Отже, можна припустити, що особисте спілкування з міліціонерами нашоухе людей на думку про необхідність реформування органів внутрішніх справ. А от досвід роботи в органах правопорядку, навпаки, дещо гальмує погодження з ідеєю актуальності реформування міліції.

Таблиця 31

Розподіл відповідей населення на запитання щодо актуальності реформування міліції залежно від джерел отримання інформації про діяльність міліції

	Вважають реформування міліції актуальним	Вважають реформування міліції неактуальним	Важко відповісти
Особистий досвід звернення до міліції	95,5	3,3	1,2
Офіційна інформація, надана органами правопорядку (наприклад, з центру зв'язків із громадськістю)	93,4	3,3	3,3
Особисті спостереження за діями працівників міліції без прямого контакту	91,8	4,5	3,7
Новини в журналах та газетах	91,4	5,8	2,8
Новини в Інтернеті	91,3	6,3	2,5
Історії з життя знайомих, друзів, родичів	91,2	3,9	4,9
Новини по телебаченню	90	3,9	6,1
Неформальне спілкування з працівниками міліції, їхні розповіді про свою роботу	90	6,4	3,6
Телепередачі на кримінальну тематику	88,7	4,7	6,6
Кінофільми, серіали про міліцію	85,8	4,6	9,6
Інше	85,7	0	14,3
Новини по радіо	83,4	8,5	8,1
Особистий досвід роботи в правоохоронних органах або досвід спілкування з працівниками міліції в процесі їх роботи	83,3	9,5	7,1
Важко відповісти	70	0	30

Порівнюючи думку населення щодо актуальності реформування міліції із думкою безпосередньо самих міліціонерів, слід зазначити, що вони схожі. Більшість працівників ОВС також вважають реформування дуже актуальним (62,9 %) або радше актуальним, ніж не актуальним (22,2 %) (рис. 26). Разом

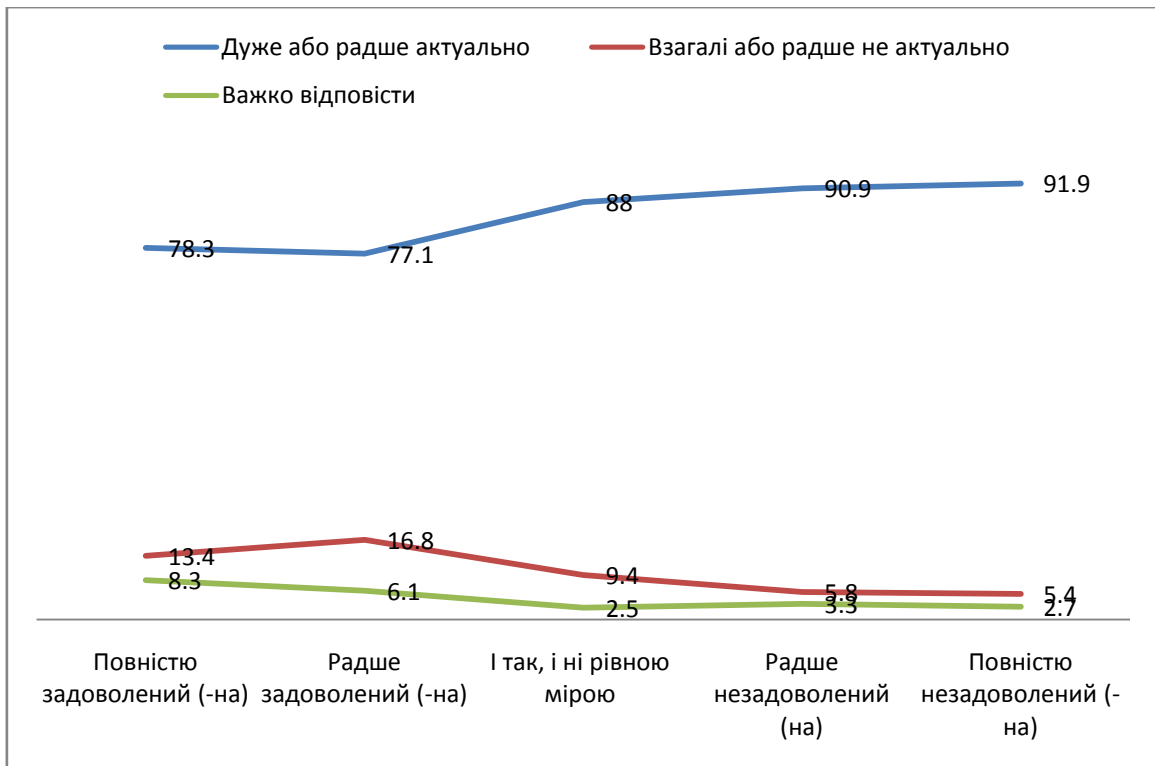
з тим серед міліціонерів у 2 рази більше тих, хто вважає зміни радше або взагалі не актуальними (10,6 %), ніж серед населення (5,2 %).

Рис. 26. Розподіл відповідей співробітників міліції на запитання: «Як Ви вважаєте, наскільки актуально наразі проводити реформування міліції?» (у % до тих, хто відповів)

Цілком закономірною є залежність думки міліціонерів щодо актуальності реформування ОВС від рівня їх задоволеності умовами праці. Так, ті, хто повністю не задоволений такими умовами, більшою мірою бажають реформування міліції (91,9 %), ніж ті хто повністю (78,3 %) або радше задоволений (77,1 %) (рис. 27). При цьому серед тих, хто вважає реформування міліції узагалі або радше неактуальним, більше міліціонерів повністю (13,4 %) або радше задоволених (16,8 %) умовами праці, ніж повністю (5,4 %) або радше (5,8 %) незадоволених.

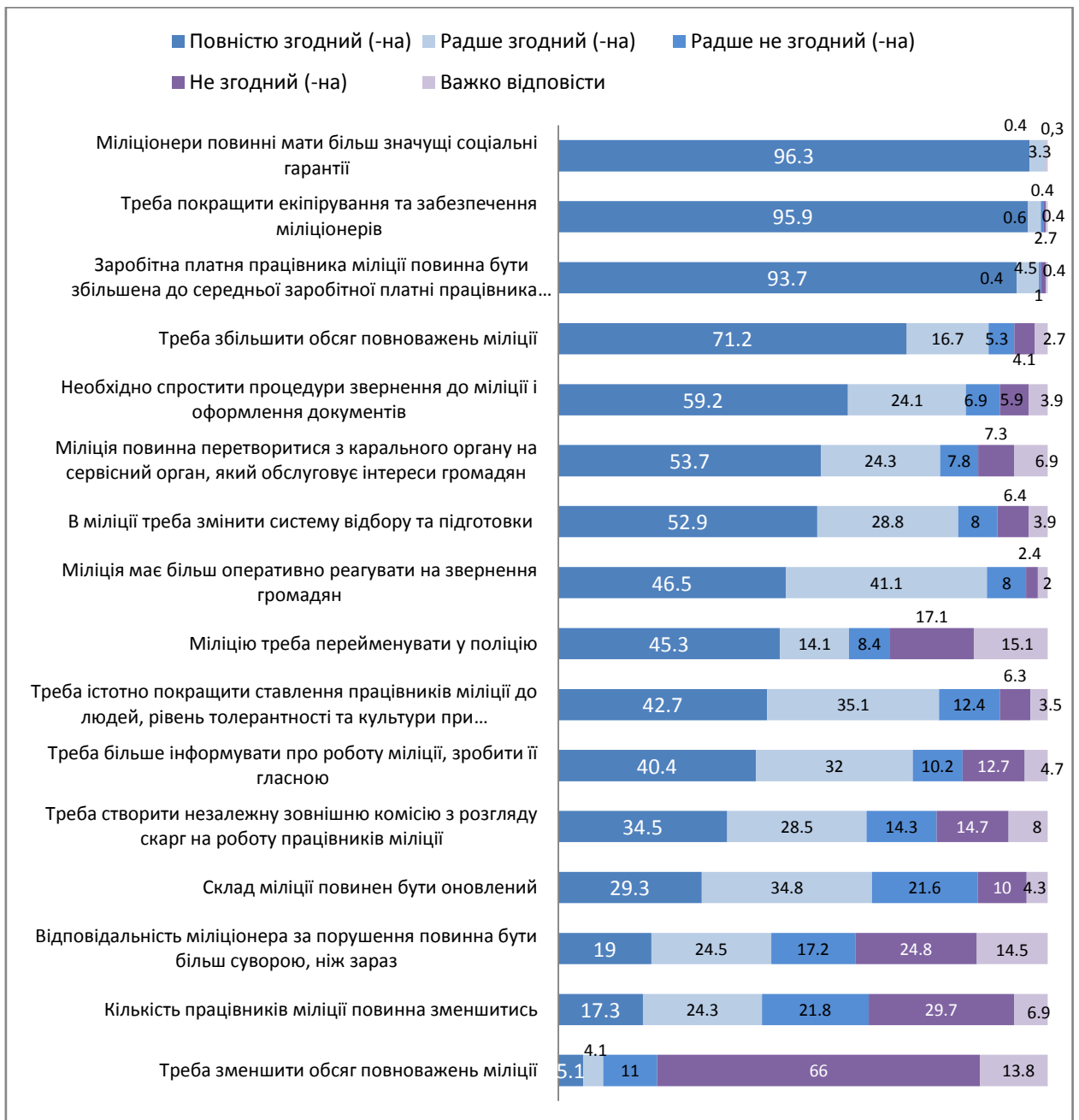
Рис. 27. Розподіл відповідей міліціонерів щодо актуальності реформування міліції залежно від рівня їхньої задоволеності умовами праці (у % до тих, хто відповів)

Окремий блок запитань у дослідженні був спрямований на вивчення думки населення міста Львова та Львівської області щодо необхідності впровадження низки конкретних змін у діяльність органів внутрішніх справ. Так, найбільшу підтримку від населення отримали такі нововведення, як більш оперативне реагування міліції на звернення громадян (80,3 % опитаних повністю згодні із цим); перетворення міліції з карального органу на сервісний, який обслуговуватиме інтереси громадян (76,6 %); покращення ставлення працівників міліції до людей, рівня їх толерантності та культури під час спілкування з громадянами (76,5 %); оновлення складу міліції (74,6 %); збільшення відповідальності міліціонера за порушення (74,1 %). Найменше погоджувалися з такими змінами, як перейменування міліції у поліцію (20,6 %), зменшення обсягу повноважень міліції (19,6 %), збільшення обсягу повноважень міліції (16,1 %). Слід також відзначити, що на ці альтернативи припадає найбільший процент респондентів, яким було важко відповісти на запитання (20,1 %, 24,8 % та 22,8 % відповідно) (рис. 27).

Рис. 27. Думка населення про доцільність втілення різних аспектів реформування міліції

Щодо думки самих міліціонерів, то вона у низці запитань є кардинально протилежною думці населення. Більшість опитаних працівників ОВС вбачають реформування міліції передусім у тому, щоби були покращені умови їхньої праці. Так, 96,3 % опитаних вважають, що міліціонери повинні мати більш значущі соціальні гарантії; 95,9 % зазначили, що треба покращити екіпірування та забезпечення міліціонерів; 93,7 % вказали, що заробітна платня працівника міліції повинна бути збільшена до середньої заробітної платні працівника поліції європейських країн. Разом з тим дуже мало тих, хто повністю згоден, що треба зменшувати обсяг повноважень міліції (5,1 %) та й узагалі зменшувати кількість працівників міліції (17,3 %). (рис. 28).

Рис. 28. Рівень погодження працівників міліції із твердженнями щодо різних аспектів реформування міліції (у % до тих, хто відповів)

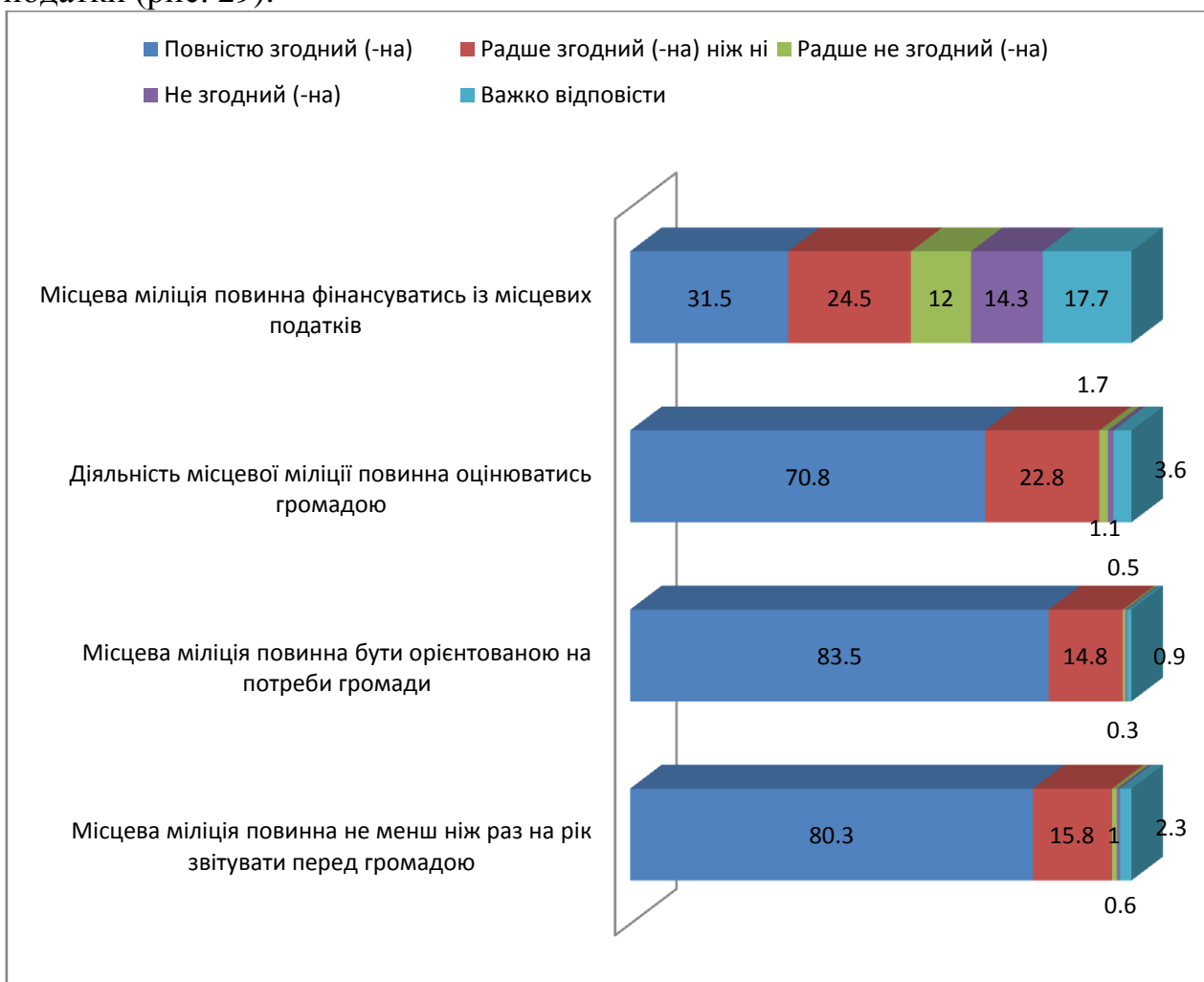
Актуальним та необхідним для впровадження подальших змін та налагодження роботи органів внутрішніх справ із населенням було дізнатися, які уявлення є наразі щодо працівників міліції. Виявилось, що найбільше населення Львова та Львівської області погоджується з тим, що працівників міліції підтримує місцева влада (68,2 %), підтримує державна влада (64,8 %) та працівники міліції працюють разом із місцевою владою (59,7 %). При цьому те, що міліціонерів підтримує місцева громада, відзначили лише 24,1 % опитаних. Зазначимо також, що, відповідаючи це питання, майже кожен четвертий респондент завагався з відповіддю (24,3 %). Найменше респонденти погоджувалися з твердженнями про те, що міліціонери поважають права людини (23,6 %), виконують свої обов'язки чесно та в повному обсязі (20,4 %); добре ставляться до потерпілих (19,6 %) та не підтримують корупцію (8,2 %) (табл. 32).

Таблиця 32

Думка працівників ОВС і населення щодо різних характеристик міліціонерів (у % до тих, хто відповів)

	Повністю згодний (-на)		Радше згодний (-на), ніж ні		Радше не згодний (-на)		Повністю не згодний (-на)		Важко відповісти	
	населення	міліція	населення	міліція	населення	міліція	населення	міліція	населення	міліція
Працівників міліції підтримує місцева влада	26,9	12	41,3	27,8	5,9	30,6	3,6	20,2	22,3	9,4
Працівників міліції підтримує державна влада	28	8,6	36,8	23,4	9,3	29	5,3	29,6	20,6	9,4
Працівники міліції працюють разом з місцевою владою	19,1	27,6	40,6	44,5	10,4	15,3	5,9	7,1	24	5,5
Працівників міліції підтримує місцева громада	6	11,6	18,1	24,1	23,6	32,2	28	22,7	24,3	9,4
Працівники міліції поважають права людини	1,8	31,4	21,8	52,3	40,3	12	18,3	2,3	17,8	2
Працівники міліції виконують свої обов'язки чесно та у повному обсязі	2,1	25,1	18,3	46,7	38	20	27,6	5,7	14	2,5
Працівники міліції добре ставляться до потерпілих	1,6	37,8	18,3	45,9	35	11,2	15,1	2	30	3,1
Працівники міліції не підтримують корупцію	1,2	26,7	7	31	29,1	22	43,5	14,5	19,2	5,8

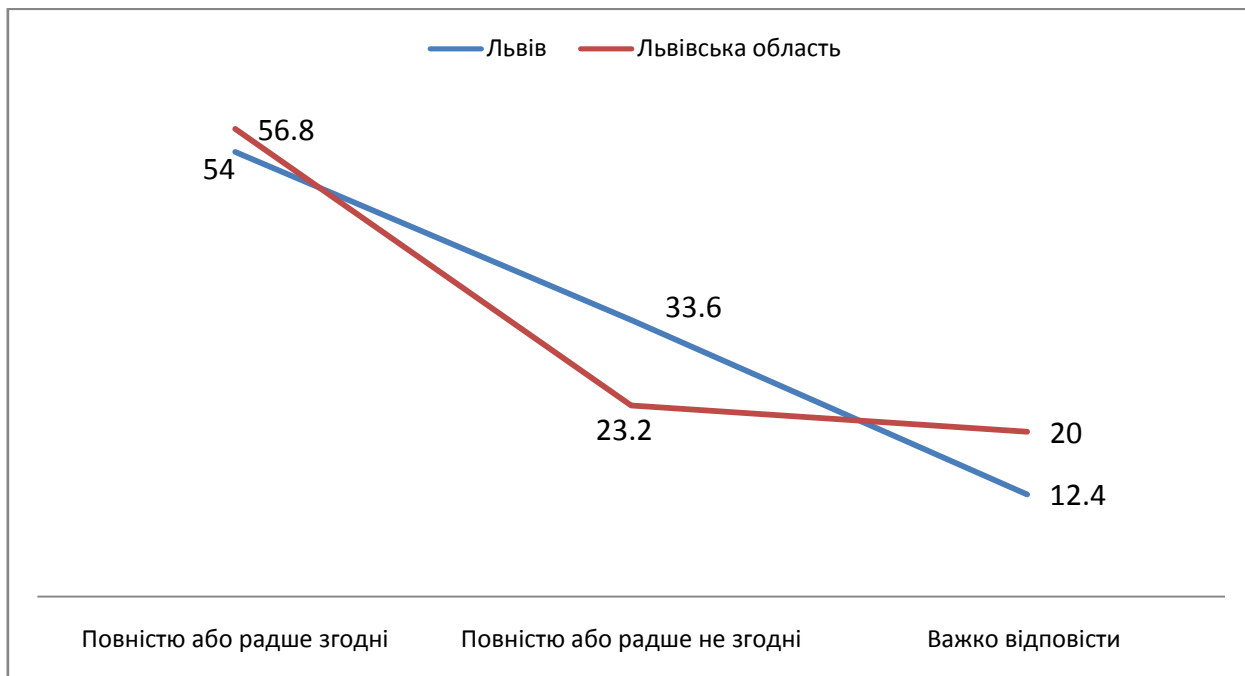
Одним із пріоритетів реформування органів внутрішніх справ на сьогодні є створення та системне налагодження роботи місцевої міліції, що дозволить ефективніше зосередитися на вирішенні місцевих проблем та потреб і зробити міліцію підконтрольною та підзвітною безпосередньо територіальній громаді. Зрозуміло, що такі ініціативи є новими для України, де протягом багатьох десятиліть панувала жорстка централізація управління. Саме тому важливим було оцінити, наскільки населення розуміє свою роль у впровадженні змін діяльності правоохоронних органів і головне, чи готове воно брати на себе частину відповідальності за правопорядок на своїй території. Так, виявилось, що більшість опитаних вважають, що місцева міліція повинна бути орієнтованою на потреби громади (83,5 % повністю із цим згодні); 80,3 % респондентів зазначили, що місцева міліція повинна не менше ніж 1 раз на рік звітувати перед громадою; ще 70,8 % людей заявили, що місцева міліція повинна оцінюватися громадою (70,8 %). Разом з тим, тільки 31,5 % населення готові фінансувати місцеву міліцію за місцеві податки (рис. 29).

Рис. 29. Думка населення щодо різних тверджень про місцеву міліцію

Жителі області та обласного центру різною мірою погоджуються з твердженням про фінансування місцевої міліції за рахунок місцевих

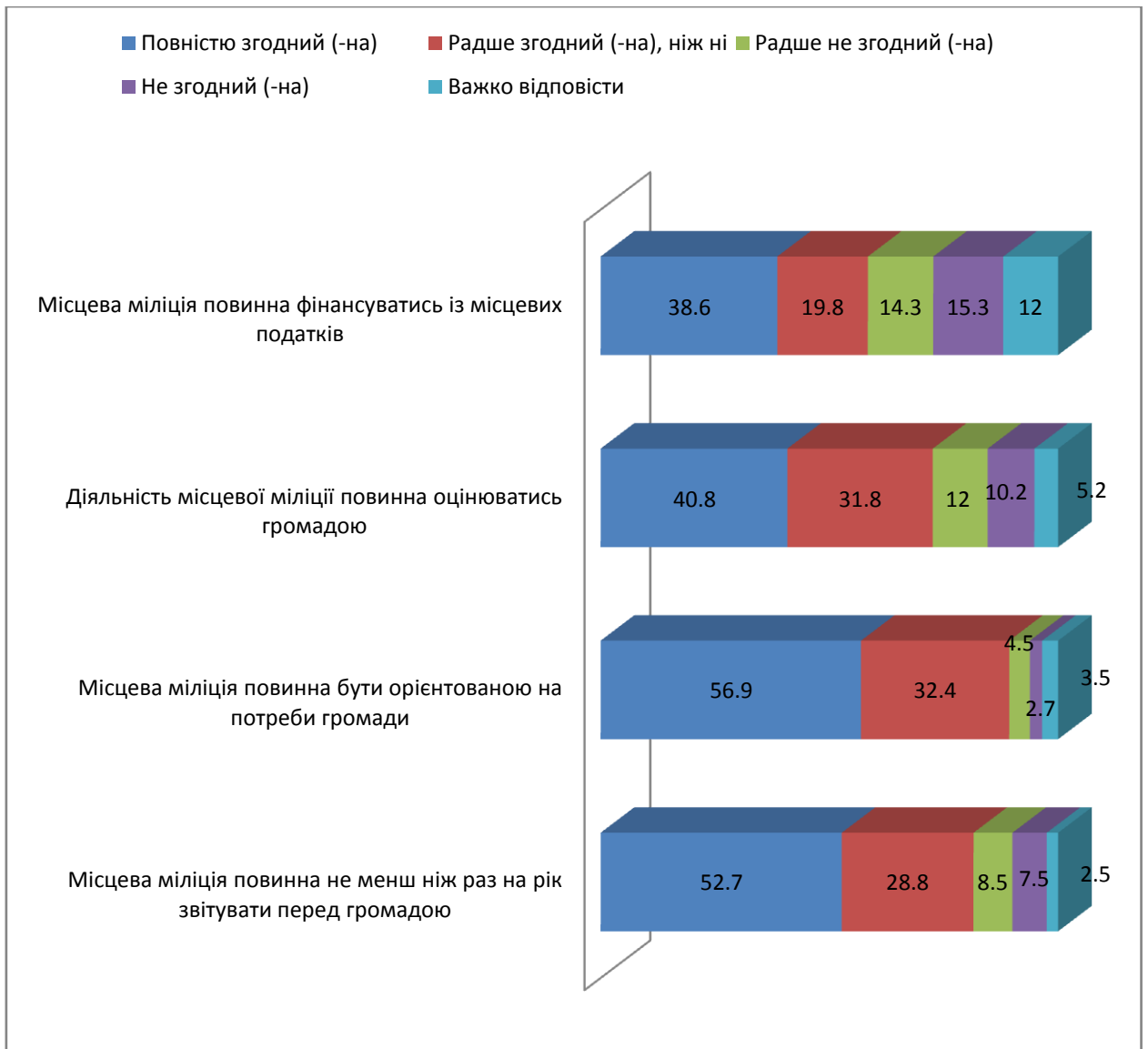
податків. Так, ті, хто проживає у Львівській області, більше вагаються із відповіддю на це запитання (20 %), ніж самі львів'яни (12,4 %). Разом з тим жителі Львова більше, ніж жителі області, не погоджуються із тим, що місцева міліція повинна фінансуватися за місцеві податки (33,6 % і 23,2 % відповідно) (рис. 30).

Рис. 30. Розподіл відповідей населення щодо фінансування місцевої міліції за місцеві податки залежно від місця проживання

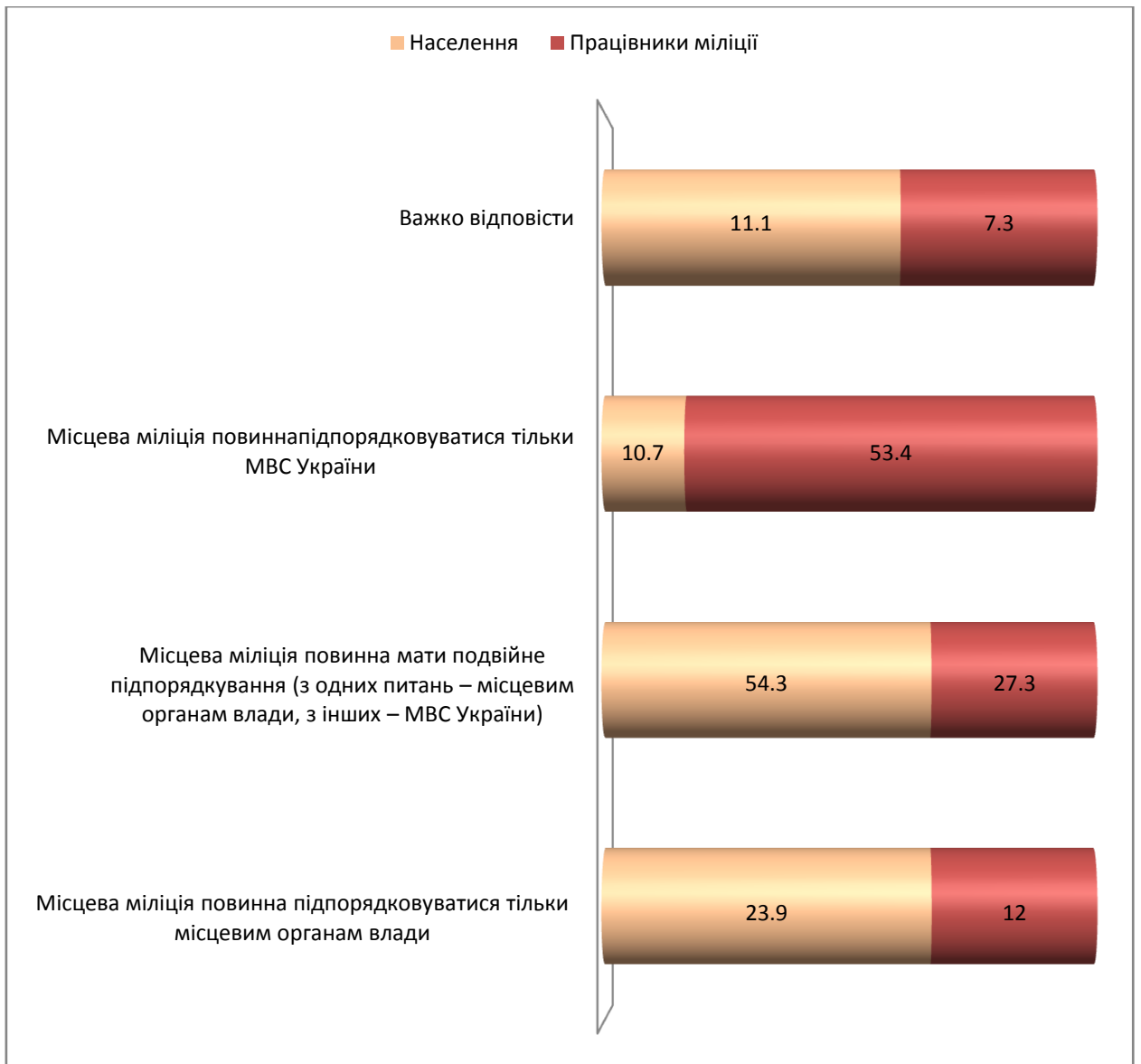
Також залежно від місця проживання дещо різняться думки щодо оцінювання місцевої міліції громадою. Так, львів'яни більшою мірою повністю або радше згодні, що така оцінка від громади потрібна (97 %) на відміну від жителів області (92,1 %). Щодо альтернатив «повністю або радше не згодні» (Львів — 2,6 %, Львівська область — 2,4 %) та «важко відповісти» (Львів — 0,4 %, Львівська область — 0,5 %), то місто Львів і Львівська область майже не відрізняються між собою.

Самі працівники міліції меншою мірою згодні із запропонованими твердженнями. Так, повністю згодні з тим, що місцева міліція повинна бути орієнтованою на потреби громади, трохи більше половини опитаних (56,9 %) (рис. 31). Ще половина міліціонерів (52,7 %) зазначили, що місцева міліція повинна не менше ніж 1 раз на рік звітувати перед громадою. При цьому думка працівників ОВС про те, що місцева міліція повинна фінансуватися з місцевих податків, майже збігається з думкою населення: 38,6 % опитаних повністю із цим згодні (нагадаємо, серед населення із цим погоджується 31,5 % опитаних).

Рис. 31. Думка міліціонерів щодо різних тверджень про місцеву міліцію (у % до тих, хто відповів)

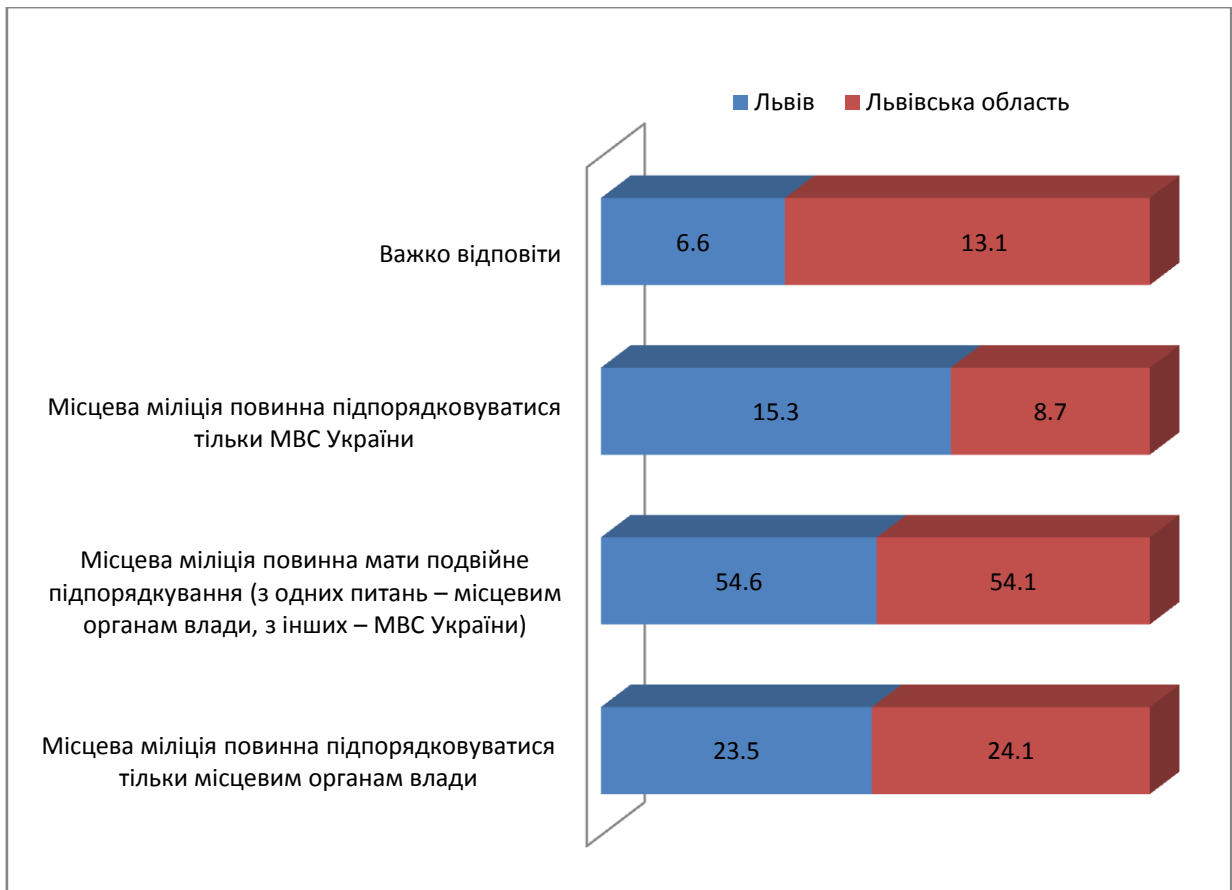
Найбільш доцільною моделлю підпорядкування, на думку більшості опитаних, є така модель, коли місцева міліція має подвійне підпорядкування (з одних питань — місцевим органам влади, з інших — МВС України) (54,3 %). Разом з тим майже кожен четвертий респондент зазначив, що місцева міліція повинна підпорядковуватися тільки місцевим органам влади (23,9 %) (рис. 32). На відміну від населення, більшість працівників міліції (54,3 %) вказали, що найбільш доцільною моделлю підпорядкування місцевої міліції є підпорядкування виключно Міністерству внутрішніх справ. Також серед опитаних міліціонерів у 2 рази менше тих, хто вважає найдоцільнішим підпорядкування органів внутрішніх справ тільки місцевим органам влади (12 %), на відміну від населення (23,9 %).

Рис. 32. Розподіл відповідей щодо найбільш доцільної моделі підпорядкування місцевої міліції (у % до тих, хто відповів)

Із цього питання було виявлено деякі розбіжності між жителями міста та області. Так, львів'яни дещо більше підтримують ідею підпорядкування міліції виключно на місці (15,3 %), на відміну від жителів Львівської області (8,7 %). Ідею ж подвійного підпорядкування підтримують однаково більше половини жителів як обласного центру, так і населених пунктів в області (54,6 % і 54,1 % відповідно) (рис. 33).

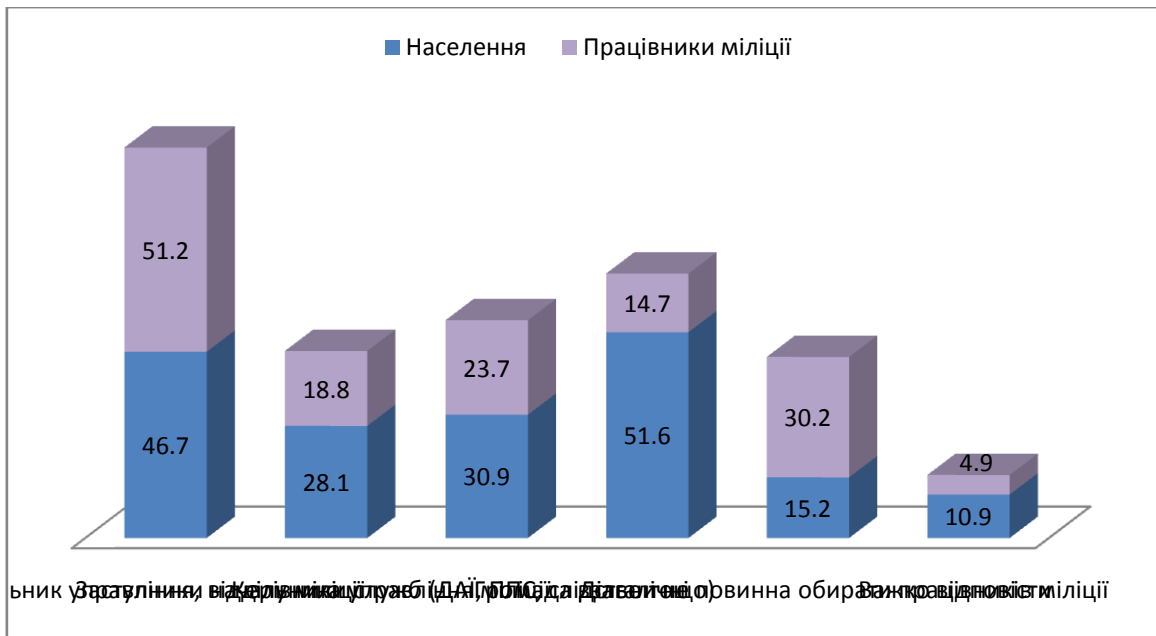

Рис. 33. Думка населення щодо найбільш доцільної моделі підпорядкування місцевої міліції в залежності від місця проживання (у % до тих, хто відповів)

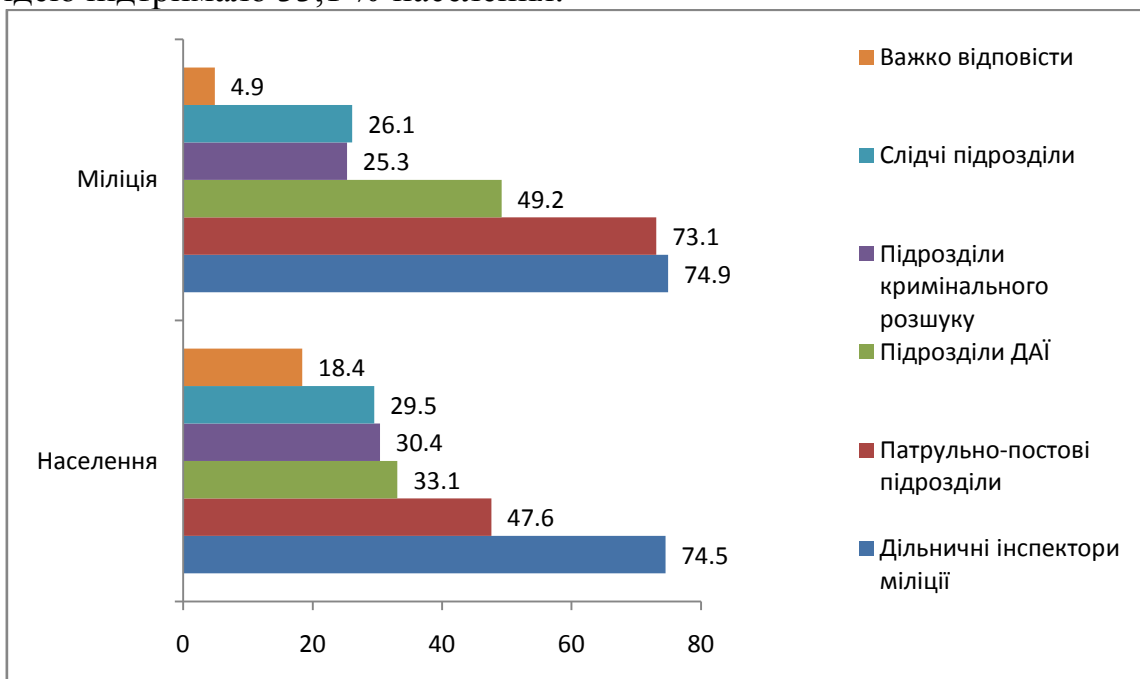
Важливо також було дізнатися, які саме посади працівника міліції повинні обиратися громадою, на думку населення. Так, найбільше респондентів зазначили, що це мають бути дільничні (51,6 %) та начальники управління, відділу міліції (46,7 %). Причому на це більше вказували ті респонденти, у яких немає досвіду роботи в державних органах (47 % за начальників управлінь і 51,6 % за дільничних), порівняно з тими, хто такий досвід має (42,3 % і 50,5 % відповідно). 15,2 % опитаних узагалі не захотіли брати на себе відповідальність за призначення посад, зазначивши, що громада не повинна обирати працівників міліції (рис. 34).

Думка міліції тільки частково збігається з думкою населення в цьому питанні. Так, трохи більше половини опитаних міліціонерів (51,2 %), як і населення (46,7 %), вважають, що громада повинна обирати начальника управління, відділу міліції. Уже менше згоди спостерігається щодо питання обрання керівників служб (23,7 %), заступників начальників управління міліції (18,8 %) та дільничних (14,7 %). У 2 рази більше міліціонерів, ніж опитаних громадян, вважають, що громада взагалі не повинна обирати працівників міліції.

Рис. 34. Розподіл відповідей на запитання: «Як ви вважаєте, на які з перелічених нижче посад працівника міліції повинна обирати громада?» (у % до відповідей)

У відповідях на запитання про те, які саме підрозділи міліції повинні увійти до складу місцевої міліції, думки населення та міліції збіглися тільки щодо дільничних. Близько 75 % респондентів підтримало цю ідею (рис. 35). 73,1 % працівників міліції також вважають, що до складу місцевої міліції повинні увійти патрульно-постові підрозділи. Близько половини працівників міліції також зазначили, що ДАІ повинне бути у складі місцевої міліції. Цю ідею підтримало 33,1 % населення.

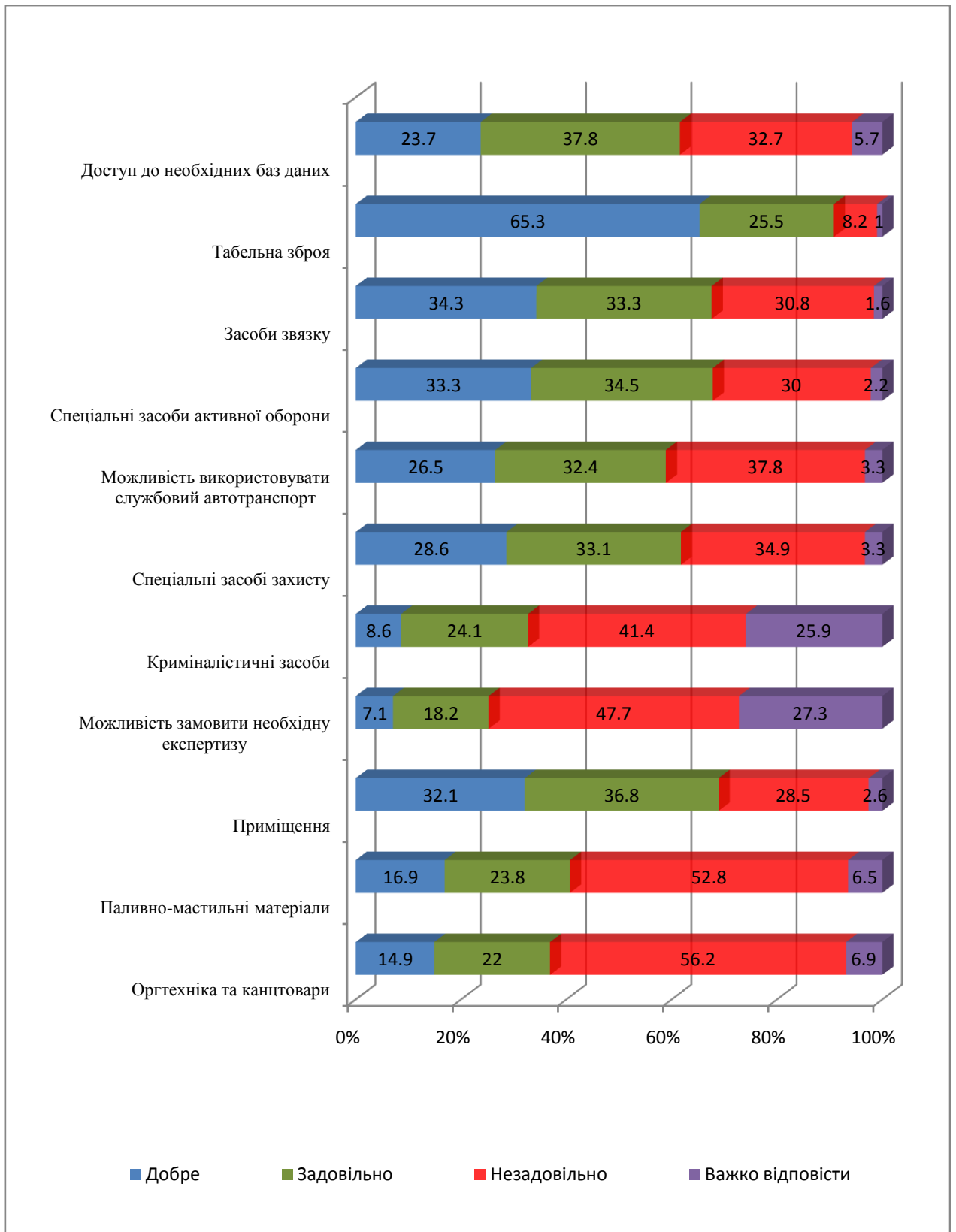
Рис. 35. Порівняння відповідей населення та міліції на запитання щодо підрозділів ОВС, які мають увійти до складу місцевої міліції

6. УМОВИ ПРАЦІ СПІВРОБІТНИКІВ МІЛІЦІЇ

Окремим блоком дослідження стало вивчення думки працівників міліції щодо умов праці та задоволеності працею.

Якість роботи міліції безпосередньо залежить від її матеріально-технічного оснащення. Результати опитування працівників міліції засвідчують, що з усіх необхідних засобів і можливостей міліція добре забезпечена лише табельною зброєю («добре» — 65,3 %, «задовільно» — 25,5 %) (рис. 36). В інших питаннях думки респондентів розділилися майже порівну між відповідями «добре», «задовільно» та «незадовільно», а в деяких значна частина працівників ОВС зазначила, що їхні можливості і оснащення є суттєво обмеженими.

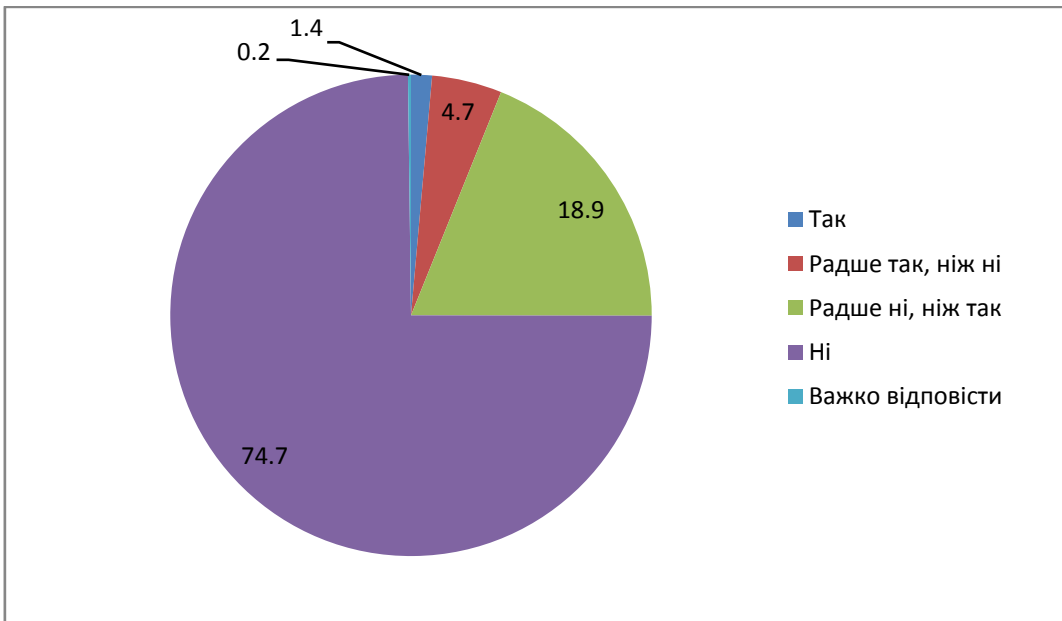
Близько 2/3 опитаних (71,5 % — відповіді «добре» і «задовільно») назвали доступ до необхідних баз даних у рамках службових повноважень задовільним, для третини працівників міліції (32,7 %) такої можливості немає. Схожа ситуація спостерігається щодо забезпечення міліції засобами зв'язку — 31 % назвали його незадовільним. Близько 40 % опитаних зазначили, що не мають можливості використовувати службовий транспорт. Кожен третій співробітник міліції відчуває нестачу спеціальних засобів захисту: щитів, шоломів, бронезилетів (34,9 %). Недостатнім є забезпечення криміналістичними засобами, лише третина працівників міліції тією чи іншою мірою ними забезпечені, а 41,4 % не мають можливості скористатися ними у своїй професійній діяльності. Майже половина опитаних не мають можливості замовити необхідну експертизу («незадовільно» — 47,3 %). Ще однією нагальною потребою міліції є потреба в паливно-мастильних матеріалах — незадовільним забезпечення ними назвали 53 % міліціонерів, а також потреба в оргтехніці і канцтоварах (56,2 %).

Рис. 36. Оцінка працівниками міліції їхньої забезпеченості матеріально-технічними засобами і можливостями (у % до тих, хто відповів)

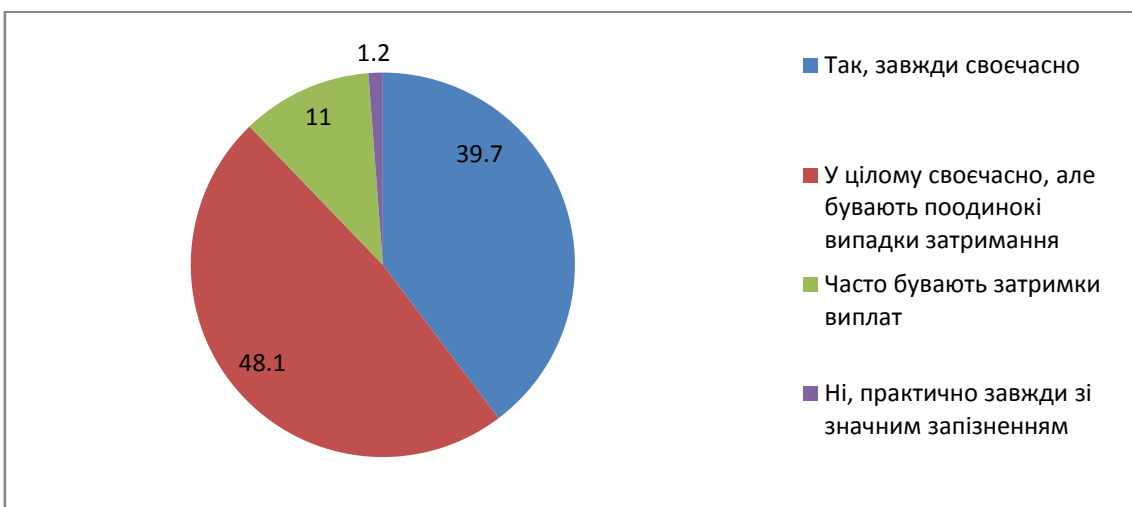
Окремі запитання були присвячені задоволеності оплатою праці співробітників ОВС. Опитування показало, що переважно працівники міліції

не вважають свою заробітну платню достатньою для підтримки нормального рівня життя (93,6 %) (рис. 37). Суттєво менша доля опитаних вважає заробітну платню тією чи іншою мірою достатньою (6,1 %).

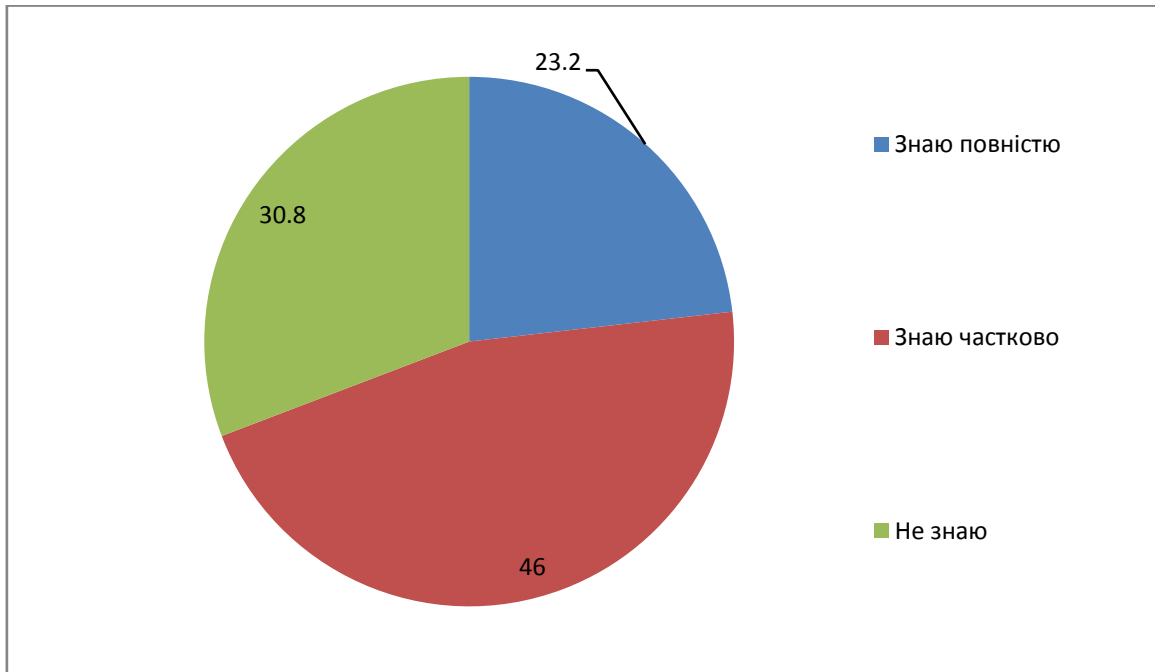
Рис. 37. Розподіл відповідей працівників міліції на запитання: «Чи вважаєте Ви свою заробітну платню достатньою для підтримки нормального рівня життя вас і вашої сім'ї?»

До цього слід також додати певні затримки з виплатою платні. Так, завжди своєчасно платню отримують 39,7 % (рис. 38). Ще 48,1 % зазначили, що отримують платню своєчасно, але бувають поодинокі випадки затримання. 11,0 % працівників міліції відповіли, що затримки виплат бувають часто.

Рис. 38. Відповіді працівників міліції на запитання про те, наскільки своєчасно їм сплачують заробітну платню

Слід також відзначити, що значним демотивуючим фактором є те, що працівник міліції часто не знає, з яких статей нарахувань його заробітна платня. Таким чином, він не розуміє, скільки грошей йому повинні виплатити, наскільки його зарплатня залежить від того, як він буде працювати. Так, тільки 23,2 % працівників міліції зазначили, що повністю знають структуру зарплати (рис. 39). Ще 46,0 % відповіли, що знають це частково. Однак слід зауважити, що 30,8 % узагалі не знають, чому саме така зарплата нарахована.

Рис. 39. Розподіл відповідей працівників міліції на запитання: «Чи знаєте Ви, з яких статей нарахувань складається ваша заробітна платня?»

Також із цього впливає той факт, що 38,5 % опитаних працівників узагалі не знають, чи в повному обсязі їм виплачується заробітна платня. Ще 30,1 % впевнені, що отримують її не в повному обсязі. 13,2 % не знають, чи отримують вони компенсацію за понаднормову роботу, а 65,6 % упевнені, що не отримують. Усе це безперечно, негативно впливає на мотивацію персоналу та його сумлінність під час виконання обов'язків.

Певним позитивним моментом є те, що переважна більшість опитаних працівників міліції вважають себе достатньо професійно підготовленими для виконання своїх обов'язків (86,7 %). Тих, що вважають таку підготовку недостатньою, лише 13,0 %.

Однак умови праці співробітників міліції залишають бажати кращого. Так, тією чи іншою мірою задоволені умовами праці 37,7 %. Незадоволених — 31,1 %, тобто кожен третій. Тільки кожен п'ятий зазначає, що він має можливість працювати до 56 годин на тиждень (табл. 33). До 70 годин працюють 33,3 % міліціонерів. Від 70 до 84 годин — 25,0 %. Ще 11,2 %

працюють більш ніж 98 годин, а практично кожен десятий (9,6 %) — понад 98 годин на тиждень.

Таблиця 33

Розподіл відповідей працівників міліції на запитання: «Вкажіть, будь ласка, кількість Ваших робочих годин на тиждень»

Кількість робочих годин на тиждень	Кількість працівників міліції (у %)
До 56 годин	20,9
57-70 годин	33,3
71-84 години	25,0
85-98 годин	11,2
Понад 98 годин	9,6

Для багатьох працівників міліції залишається актуальним ще одне болюче питання — житлове. Власне житло мають тільки 22 % опитаних, ще 13,1 % проживають з родичами та не потребують додаткового житла (табл. 34). З них 73,6 % отримали житло у спадок від родичів, а 14,6 % придбали за допомогою родичів. Працівники міліції практично не мають можливості використати інші шляхи отримання житла — придбали власним коштом 5,1 %, у кредит — 2,9 %, отримали від МВС — 0,6 %.

Разом з тим 33,7 % живуть з родичами та потребують додаткового житла, а 31,0 % не мають власного житла.

Таблиця 34

Розподіл відповідей працівників міліції на запитання: «Чи маєте Ви (Ваша сім'я) власне житло?»

Житловий стан	Кількість працівників міліції (у %)
Так, я (моя сім'я) маю власну квартиру (будинок)	22,0
Так, я (моя сім'я) проживаю разом із родичами і не потребую додаткового житла	13,1
Так, я (моя сім'я) проживаю разом із родичами і потребую додаткове житло	33,7
Ні, я (моя сім'я) не маємо власного житла	31,0

Важливо також те, як працівники міліції оцінюють матеріальний стан своєї сім'ї. Найбільша доля серед опитаних (48,5 %) вказують, що на харчування їм вистачає, але придбання одягу чи взуття вже викликає

труднощі. Ще 31,3 % вказали, що в цілому на життя вистачає, але не на покупку цінних речей (меблі, холодильник). Особливо прикрим є той факт, що 14,5 % опитаних відповіли, що ледве зволять кінці з кінцями, іноді їм не вистачає на харчування.

Зрозуміло, що невдоволеність певної частини працівників міліції умовами праці веде до планування звільнення з лав ОВС. Так, планує звільнитись з ОВС протягом найближчого року 11,2 %, а через 2-3 роки — 8,4 %. Не раніше ніж через 4 роки планують звільнитися ще 4,5 %. Загалом же більшість опитаних працівників міліції (75,8 %) не мають планів щодо звільнення.

Додаток 1. Вибірка для опитування населення

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ (N=1600)

ГЕОГРАФІЯ ОПИТУВАННЯ

	%	N
м. Львів	30.4	487
міські поселення (інші міста, смт)	30.6	489
села	39.0	624
ВСЬОГО	100.0	1600

КВОТИ

	16-19 р.		20-29 р.		30-39 р.		40-49 р.		50-59 р.		60+ р.		ВСЬОГО
	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	
м. Львів	14	13	46	46	47	46	38	41	39	48	41	68	487
міські поселення (інші міста, смт)	14	13	47	45	47	46	38	42	39	48	41	69	489
села	20	18	61	57	55	50	53	50	51	53	55	101	624
ВСЬОГО	48	44	154	148	149	142	129	133	129	149	137	238	1600

Додаток 2.

Вибірка для опитування працівників міліції ГУМВС України у Львівській області (N=500)

Вибірка імовірна стратифікована за ознаками структура ГУМВС (Таблиця 1) і вислуга (Таблиця 2). За даними ознаками збережені пропорції генеральної сукупності. Завдання розписані окремо для кожного структурного підрозділу ГУМВС (Таблиця 3), Львівського міського управління (Таблиця 4), для міських і районних відділів (Таблиця 5). Обсяг вибірки складає 500 респондентів.

Таблиця 1

	%	ЧИСЕЛЬНІСТЬ
Апарат управління та підрозділи, Львівське міське управління	57.5	287
Міськрайоргани	7.0	66
Міськрайоргани	13.1	147
ВСЬОГО	100.0	500

Таблиця 2

	%	ЧИСЕЛЬНІСТЬ
до 1 року	6.0	30
1-3 років	8.8	44
3-10 років	45.6	226
10-15 років	19.2	97
15-20 років	15.2	77
понад 20 років	5.2	26
ВСЬОГО	100.0	500